

Hanna Huttunen & Hanna Kivelä

Ammattiopisto Luovin opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan

Ammattiopisto Luovin opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan

Hanna Huttunen & Hanna Kivelä
Opinnäytetyö
Syksy 2011
Sosiaalian koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	4
ABSTRACT	5
1. Johdanto.....	6
2. Luovin sosiaalinen oppimisympäristö	9
3. Vuorovaikutussuhteet osana sosiaalista oppimisympäristöä.....	11
4. Tutkimuksen suorittaminen	14
4.1. Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät	14
4.2. Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat.....	15
4.3. Tutkimusmenetelmän valinta ja sen perustelu.....	16
4.4. Aineiston keruu ja kohderyhmä	17
4.5. Aineiston analyysi	18
4.6. Tutkimuksen luotettavuus.....	20
4.7. Tutkimuksen eettisyys	22
5. Opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutuksesta Ammattiopisto Luovilla	24
5.1. Opiskelukavereiden merkitys on suuri koulunkäynnin mielekkyyden kannalta	24
5.2. Ohjaajan asenteella suuri merkitys vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa	27
5.3. Opettajalta toivotaan tasa-arvoista kohtelua	29
6. Johtopäätökset	33
7. Pohdinta	37
LÄHTEET	40
LIITTEET	45

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Sosiaali-alan koulutusohjelma, Sosionomi (AMK)

Tekijät: Hanna Huttunen ja Hanna Kivelä

Opinnäytetyön nimi: Ammattiopisto Luovin opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan

Työn ohjaajat: Pirkko Pietilä ja Päivi Rautio

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2011

Sivumäärä: 43 + 13 liitesivua

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla ammattiopisto Luovin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan. Tutkimustulosten kautta opiskelijoiden kanssa työtä tekevät ammattilaiset saavat tietoa opiskelijoiden kokemuksista, mikä auttaa heitä omien työtapojensa kehittämisessä. Tutkimuksessa haetaan vastausta tutkimustehtävään: Millaisia kokemuksia opiskelijoilla on vuorovaikutussuhteistaan opiskelutovereihin, ohjaajiin ja opettajiin?

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään sosiaalista oppimisympäristöä ja vuorovaikutusta osana sosiaalista oppimisympäristöä. Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen tapaustutkimus, joka toteutetaan fenomenologisen taustafilosofian pohjalta. Tutkimusaineisto kerättiin toukokuussa 2011 teemahaastattelulla viittä 16–19 -vuotiasta opiskelijaa. Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla.

Tutkimustulosten mukaan opiskelijat kokivat vuorovaikutussuhteet opiskelutovereihin tärkeänä sekä koulussa jaksamisen että vapaa-ajan mielekkyyden kannalta. Opiskelijoiden mielestä ohjaajan rooli on tukea ja kannustamaa tunteilla heidän opiskeluaan sekä auttaa opiskelijoita käytännön asioissa. Opettaja koettiin tärkeäksi auktoriteetiksi luokassa ja hänen tulee kohdella opiskelijoita johdonmukaisesti ja tasa-arvoisesti asettaen opiskelijoille opiskelua ohjaavia rajoja. Luovi koettiin positiivisena sosiaalisena oppimisympäristönä, jossa ei esiinny kiusaamista. Pääkehittämistarve opiskelijoiden mielestä oli tärkeiden asioiden tiedottaminen.

Asiasanat: Sanallinen vuorovaikutus, sanaton vuorovaikutus, ihmissuhteet, sosiaalinen oppimisympäristö, laadullinen tapaustutkimus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

Authors: Hanna Huttunen and Hanna Kivelä

Title of thesis: Students' Experiences of Social Relationships in Luovi Vocational College

Supervisors: Pirkko Pietilä and Päivi Rautio

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2011 Number of pages 43 +13 appendices

The purpose of this thesis was to describe Luovi Vocational College students' experiences of their social relationships in the training programme preparing them for vocational studies. The aim of this thesis was to answer the question: What kind of experiences did the students have of their social relationships with their fellow students, counselors and teachers?

The theoretical framework of the study was about social learning environment and social relationships as part of the social learning environment. The thesis was a qualitative case study and was based on the phenomenological background philosophy. The material was collected in May 2010 by interviewing five students by theme-based questioning techniques. The interviews were analyzed by the method of content analysis.

The results of the study showed that the students regarded the social relationships with their fellow students as important in terms of coping in school and meaningfulness of their free time. The students thought that the role of the counselor was to support and encourage their studying in lessons and help students with practical matters. The teacher was considered an important authority in the classroom and he should treat students consistently and equally and also set studying guiding boundaries for students. Luovi Vocational College was regarded as a positive social learning environment which is free from bullying. The main need of development according to the students was reporting about meaningful matters.

Keywords: Verbal interaction, non-verbal interaction, interpersonal relationships, social learning environment, qualitative case study

1. Johdanto

Nuorten syrjäytyminen puhuttaa Suomessa ja sitä pyritään ehkäisemään ja syrjäytyneitä integroimaan takaisin yhteiskuntaan. Nuorisolain (27.1.2006/72) ensimmäisessä luvussa määritellään tavoitteeksi tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Finlex; Nuorisolaki 27.1.2006/72, Hakupäivä 5.10.2011) Suomen hallitus on myös ilmoittanut viime kesäkuussa myöntävänsä lisäbudjetin, josta 60 miljoonan euron tukea kaavaillaan nuorten työllistymisen tueksi ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Ylen uutiset, Hakupäivä 5.10.2011)

Koulutuksesta syrjäytyminen on yksi elämän osa-alue, joka aiheuttaa kokonaisvaltaista syrjäytymistä ja huono-osaisuutta nuorten elämässä. Sosiaalisen oppimisympäristön toimimattomuus aiheuttaa opiskelijoille muun muassa haluttomuutta tulla kouluun, tehdä koulutehtäviä ja edistyä opinnoissa sekä olla osa kouluyhteisöä. Nämä tekijät aiheuttavat opintojen viivästymistä sekä huonoa koulumenestystä ja johtavat pahimmassa tapauksessa syrjäytymiseen. Varsinkaan opiskelijat, joiden ongelmat eivät ole kovin näkyviä eivätkä ole välittömästi varsinaista koulutyöskentelyä uhkaavia, jäävät usein kovin vähälle huomiolle. Koulun taholta riittävää tukea eivät usein saa yksinäiset, ujut, syrjäänvetäytyvät sekä monet torjutut, kiusatut ja kiusaavat opiskelijat. Nuoruusikä on täynnä erilaisia elämänmuutoksia ja valintoja, mikä on monelle nuorelle haasteellista aikaa. Nuoren identiteettityötä haastetaan yhä enemmän, jos nuori joutuu käymään samalla läpi myös haasteita, jotka liittyvät sairauteen, vammaan, oppimisvaikeuksiin tai muuhun erityisen tuen tarpeisiin. Se, että nuori ei pääse hakemalleen koulutuslinjalle tai ei pysty jatkamaan haluamallaan koulutuslalla, kun opinnot osoittautuvat liian haasteellisiksi, nakertaa nuoren uskoa omiin mahdollisuuksiinsa päästä elämässä eteenpäin. (Lämsä 2010, 26–29, 33–35; Aho & Laine 2002, 252)

Aikuisiän kynnyksellä olevat nuoret ovat ikävaiheessa, jossa sosiaalisilla suhteilla ja niistä saadulla tuella on erittäin tärkeä merkitys. Erityisesti suhde omiin ikätovereihin korostuu aikuistuvan nuoren elämässä. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 181–186, Lämsä 2010, 28.) Koulukavereiden ja heidän käyttämiensä toiminta- ja tulkintatapojen on todettu vaikuttavan opiskelijoiden koulusuorituksiin. Koulukavereiden toimintatavoilla on yhteyttä myös opiskelijan käyttämiin omiin toimintatapoihin. Myös koulukavereiden antama tuki vaikuttaa opiskelijoiden hyvinvointiin koulussa. Sellaisilla

opiskelijoilla, jotka eivät saa tukea koulukavereiltaan, ilmenee enemmän emotionaalisia ongelmia kuin oppilailla, jotka saavat tukea. He myös käyttävät enemmän negatiivisia selviytymiskeinoja päästäkseen eroon ongelmistaan. (Lunti 2009, 7–8.) Opiskelijalle on myös tärkeää aikuisen antama aika, läsnäolo, välittäminen ja huolenpito. Aikuisen pitää olla turvallinen, johdonmukainen, rajoja asettava ja nuoren on annettava testata niitä ilman hylätyksi tulemisen pelkoa. Tavanomaisuus, säännönmukaisuus, jatkuvuus ja hyväksyntä ovat arvokkaita asioita muutoksessa elävälle nuorelle. Aikuisen ymmärrys, tuki sekä auktoriteetti ovat tärkeitä. (Surakka 2008, 10.)

Tutkimuksemme kuvailee peruskoulun päättäneiden, Ammattiopisto Luovilla opiskelevien erityisnuorten kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan sosiaalisessa oppimisympäristössään. Tutkimme aihetta nuorten omasta näkökulmasta, sillä Luoville ei ole aikaisemmin tehty sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyviä tutkimuksia nuorten mielipidettä ja kokemuksia kysymällä. Luovin missio on olla osaavin ja arvostetuin erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja aikuisten koulutuksen valtakunnallinen toteuttaja, asiantuntija ja yhteistyökumppani. Se haluaa tarjota opiskelijoilleen tasavertaisia oppimismahdollisuuksia sekä yksilöllisiä reittejä työelämään ja hyvän elämisen laatuun. Luovi pyrkii tarjoamaan opiskelumahdollisuuksia mahdollisimman esteettömässä oppimisympäristössä lähellä opiskelijoiden omaa elinympäristöä ja kotipaikkaa. Opiskelijoiden kohdalla pyritään sellaiseen elämäntilanteeseen, jossa heidän erityisyytensä unohtuisi ja he voisivat toimia yhteiskunnassa täysivaltaisina jäseninä. (Lallukka 2010, 7; Ammattiopisto Luovi, Toimintakertomus 2008, Hakupäivä 21.4.2010)

Yksi Luovin koulutuksellisista linjoista on ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus. Valmentava opetus ja ohjaus ovat ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä annettavaa koulutusta, joka perustuu ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin 630/798 ja asetukseen 811/89. Valmentavan koulutuksen tehtävänä on antaa opiskelijoille valmiuksia ammatilliseen koulutukseen, työhön sijoittumiseen ja oman elämän hallintaan. Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu 16–19 -vuotiaille nuorille, joiden tulevaisuuden suunnitelmat ovat selkiytymättömiä ja jotka tarvitsevat erityistä tukea yhdellä tai useammalla elämän osa-alueella ennen ammatilliseen perustutkintokoulutukseen siirtymistä. Opiskelijat tarvitsevat vahvistusta itsetunnon ja sosiaalisille valmiuksilleen sekä tukea päivittäisen elämän taidoilleen ja yksilöllistä ohjausta oman koulutusalan löytämiseksi. Opetuksen painopisteenä ovat peruskoulussa opittujen taitojen ja tietojen vahvistaminen henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisesti. Koulutuksen tavoitteena on, että nuori löytää itseään kiinnostavan ja omia taitojaan

vastaavan ammatillisen alan ja hakeutuu jatko-opintoihin. Koulutusohjelman kesto on 20–80 opintoviikkoa. (Veivo 2010a, 15–18.)

2. Luovin sosiaalinen oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan sitä kokonaisuutta, jossa oppiminen tapahtuu. Oppimisympäristö jaetaan sosiaaliseen, fyysiseen, psykologiseen ja pedagogiseen oppimisympäristöön. Oppimisympäristön tehtävänä on tukea oppimista mahdollisimman monipuolisesti. (Meisalo, Sutinen & Tarhio 2000, 65.). Oppimisympäristö käsittää kaikki oppijan toimintoihin, oppimiseen, asennoitumiseen ja koulunkäyntiin vaikuttavat seikat. Opiskelijan toiminta riippuu sekä välittömästi että välillisestä vuorovaikutuksesta eri ihmisryhmien ja ympäristöjen kanssa. Koulun ulkoiset puitteet, kuten tilat ja koulutyön yleinen järjestäminen, säätelevät lisäksi vuorovaikutusta. (Ikonen 2001, 200.) Tässä tutkimuksessa tutkitaan vuorovaikutus- ja ihmissuhteita, jotka ovat osa sosiaalista oppimisympäristöä

Sosiaaliseen oppimisympäristöön vaikuttavat kaikki opiskelutilanteessa olevat ihmiset sekä heidän keskinäinen vuorovaikutuksensa. Sosiaalisen oppimisympäristön tavoitteena on luoda avoin, rohkaiseva, kiireetön ja myönteinen ilmapiiri. Toimivan oppimisympäristön tavoitteena on edistää opiskelijan aktiivisuutta, itseohjautuvuutta ja luovuutta sekä lisätä hänen opiskelumotivaatiotaan ja uteliaisuuttaan tarjoamalla kiinnostavia haasteita ja ongelmia. Sosiaalisen oppimisympäristön tulee tukea sekä opettajan ja opiskelijan että opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta. Opiskelijaa tulee myös ohjata asettamaan omia tavoitteitaan ja arvioimaan itsenäisesti omaa toimintaansa ja tavoitteiden saavuttamista. (Kosonen, Selin & Naaralainen 2009, 7.)

Opiskelijoille tulisi luoda positiivisia asenteita tehtäviä kohtaan sekä ylläpitää opiskelijoiden kiinnostusta. Monipuolisuus, haasteellisuus, sopivat tavoitteet ja optimistisen toimintatavan tukeminen ovat olennainen osa hyviä oppimistuloksia. Opiskelijat tarvitsevat rohkaisua osallistumaan heitä itseään ja luokkaa koskevaan päätöksentekoon. Opiskelijat, jotka saavat osallistua yhteisistä asioista päättämiseen, ovat innostuneempia opiskelua kohtaan kuin sellaiset, joilla ei tätä mahdollisuutta ole. Heille tulisi antaa myös vastuuta ja auttaa heitä suorittamaan itsenäisesti tehtäviä. Opiskelijoiden suoritusten kannustava kommentointi lisää tehtävään kiinnostusta. Kannustava palaute ja kehuminen sekä arvosanat ovat yhteydessä positiiviseen tehtävässä suoriutumisen ennakkointiin. (Lunti 2009, 7-8.)

Ohjaus on keskeinen osa Luovin valmentavaa koulutusta. Opiskelijaa ohjaavat aina luokanvalvoja ja ryhmässä toimiva ohjaaja. Tarpeen vaatiessa ohjauksessa voi olla mukana myös opiskelijan henkilökohtainen avustaja sekä oppilaitoksen opiskelijapalveluhenkilöstöä. Opiskelijan omien

tavoitteiden mukaista toimintaa pyritään tukemaan ohjauksella muun muassa opiskeltavissa aineissa, eri alojen koulutuskokeiluissa ja työharjoitteluissa. Opiskelijaa tuetaan myös sopivan koulutusalan etsinnässä ja jatko-opintoihin hakemisessa. Ohjaus ulottuu myös opiskelijan vapaa-aikaan erityisesti tilanteissa, jotka häiritsevät opiskelua. Tavoitteena on opiskelijan kokonaisvaltainen kasvu ja kuntoutuminen hänen yksilöllisistä lähtökohdistaan käsin eikä niinkään tiettyjen oppiaineiden sisältöjen hallinta. (Veivo 2010a, 17.)

Luovilla oppimisympäristöön on panostettu paljon, sillä sitä on mukautettu oppilaiden tarpeiden mukaiseksi. Luovilla otetaan huomioon, että opiskelijalla voi olla keskittymis-, tarkkaavaisuus- tai hahmottamisongelmia tai ongelmia sosiaalisuuden, tunne-elämän tai käyttäytymisen kanssa. Ympäristössä ja opetusjärjestelyissä on huomioitu myös opiskelijat, joilla on erityisiä tarpeita esimerkiksi sairauden tai vammaisuuden takia. (Ikonen 2001, 52, 200).

Ammattiopisto Luovilla korostetaan opiskelijälähtöistä opetusta, ohjausta ja kasvatusta, jotta opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin pystytään vastaamaan. Opiskelijälähtöistä opetusta on muun muassa se, että opettaja ymmärtää, ettei valmentavan koulutuksen opiskelijoilla välttämättä ole normikäyttäytymistä tai -osaamista. Opiskelijalle voi esimerkiksi olla normaalia olla aina myöhässä. Oppimisympäristön onkin asetettava opiskelijalle yksilölliset, opiskelijan omien tarpeiden ja edellytysten mukaiset tavoitteet ja niitä tulee arvioida suhteessa opiskelijan omaan kehitykseen. Esimerkiksi aina myöhässä tulevalle opiskelijalle tulee antaa myönteistä palautetta ajoissa tulemisesta. Vuorovaikutuksella on suuri merkitys sille, miten palaute ja ohjaus saavuttavat opiskelijan sekä siihen, miten ohjaajat ja opettajat ymmärtävät opiskelijoiden tarpeet opiskelijälähtöisessä opetuksessa. Perusvalmentavassa koulutuksessa on myös tärkeää, ettei opiskelijoita kilpailuteta keskenään eikä opiskelijoiden suorituksia ja tuloksia vertailla toisiinsa. Opiskelija pyrkii omiin henkilökohtaisiin tavoitteisiinsa, joiden pohjalta häntä myös arvioidaan. (Veivo 2010a, 21.)

3. Vuorovaikutussuhteet osana sosiaalista oppimisympäristöä

Vuorovaikutus on ihmisten välinen, jatkuva ja tilannesidonnainen tulkintaprosessi, jonka aikana viestitään asioita muille, vaikutetaan heihin, luodaan yhteyttä toisiin ja saadaan palautetta omasta toiminnasta. Vuorovaikutus voi olla sanallista tai sanatonta. Sanaton viestintä liittyy eleisiin ja ilmeisiin, kun taas sanallinen vuorovaikutus liittyy puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen ja sen ymmärtämiseen. Vuorovaikutus on viestien lähettämistä ja vastaanottamista näkemällä, kokemalla ja kuuntelemalla. (Vilen, Leppämäki & Ekström 2002, 19–20, Raatikainen 1990, 34–37.) Jos sanallinen ja sanaton viestintä ovat keskenään ristiriitaisia, viestin vastaanottaja luottaa yleensä sanattomaan viestiin. Kaarina Laineen mukaan opettajan antaessa opiskelijalle suoriutumista tunnustusta, mutta hänen ilmeensä ja eleensä osoittavan välinpitämättömyyttä tai jopa vihamielisyyttä, opiskelija ei tunne, että opettaja arvostaisi hänen suoritustaan. (Aho & Laine 2002, 75)

Vuorovaikutus viittaa toisaalta vuoronperään tapahtuvaan toimintaan ja toisaalta toisen käyttäytymiseen, ajatuksiin, asenteisiin tai tunteisiin vaikuttamiseen. Vuorovaikutus on siis jatkuvaa vastavuoroisuutta, jossa kumpikin osapuoli on samanaikaisesti aktiivinen toimija. Oleellisena piirteenä on toisen näkökantojen huomioon ottamisen kyky. Vuorovaikutuksesta ei siis voida puhua, jos vain toisella on mahdollisuus puhua tai vaikuttaa. (Silvennoinen 2004, 15; Aho & Laine 2002, 164) Vuorovaikutuksessa olevien keskinäiset suhteet vaikuttavat ratkaisevasti vuorovaikutuksen luonteeseen. Esimerkiksi samankaltaisuus yhdistää ihmisiä ja yhteenkuuluvuuden tunne edistää keskustelun jatkuvuutta. Joskus keskustelijat eivät ole tasavertaisia, jolloin vuorovaikutuksessa ilmenee toisen hallitsevaisuus ja toisen alistuminen. Vuorovaikutustilanteet perustuvat jonkinasteiseen avoimuuteen, kun ihminen paljastaa aina osan minuudestaan toiselle. Vuorovaikutus on todella tärkeää ihmisen kehityksen kannalta, sillä yksilön käsitys omasta itsestään muodostuu ja muotoutuu suhteessa toisiin. Vuorovaikutuksen yksi perustehtävä onkin liittää yksilö ympäristöönsä. (Raatikainen, 1990, 34–37.)

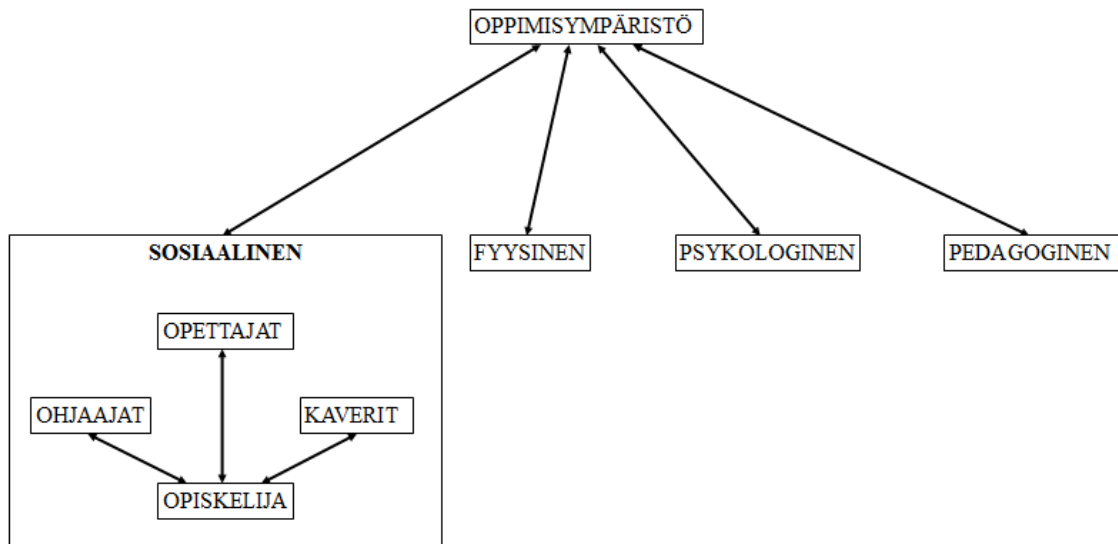
Nuoren luodessa ja ylläpitäessä ihmissuhdeverkostoja, hän voi vaihtaa ideoita ja vihjeitä sekä saada tukea, kannustusta, ehdotuksia, neuvoja tai muita sellaisia aineettomia taikka aineellisia hyödykkeitä, jotka tukevat sekä hänen ammatillista että henkilökohtaista elämäänsä. Olennaista näille verkostoille on ihmissuhteiden vastavuoroisuus. Ihmissuhdeverkostojen luominen ja suhteiden hoitaminen on vastavuoroinen prosessi, mikä tarkoittaa sitä, että suhteet on luotava,

niitä on ylläpidettävä ja edelleen kehitettävä. Sosiaalisissa verkostoissa toimiessa henkilön on kehitettävä jatkuvasta kykyjään ymmärtää toisia ihmisiä, heidän arvojaan tarpeitaan, motiivejaan, tunteitaan ja käyttäytymistään. (Silvennoinen 1999, 7, 20-23)

Vuorovaikutussuhteet ovat tärkeä osa sosiaalista oppimisympäristöä, sillä sosiaalinen oppimisympäristö muodostuu siitä vuorovaikutuksesta, jossa ihmiset ovat keskenään. Sosiaalisen oppimisympäristön tulee tukea vuoropuhelua opettajan ja opiskelijan välillä sekä opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta ja työskentelyä ryhmän jäsenenä. (Kosonen 2009, 7.) Opettajan ja opiskelijan välisen vuorovaikutussuhteen laatu on ratkaisevin tekijä oppimisen kannalta (Gordon 2006, 22). Vaikka nuori haluaa olla riippumaton, on hän kuitenkin hyvin herkkä aikuisten neuvoille ja odottaa heiltä emotionaalista tukea ja ohjausta. Nuori elää sellaista kehitysvaihetta, jossa hän pitää ryhmään kuulumista hyvinvointinsa edellytyksenä. Koulussa opiskelijat muodostavat erilaisia ryhmiä. Opiskelijan identiteetin rakentumisessa ryhmä on välttämätön ja ryhmässä hän oppii hallitsemaan impulssejaan. Ryhmässä opiskelijan itsevarmuus lisääntyy ja ryhmä sekä auttaa opiskelevaa nuorta hallitsemaan tunteitaan että suojaa häntä negatiivisilta kokemuksilta. Ryhmien ulkopuolelle jääminen häiritsee täten nuoren tervettä psyykkistä kehitystä. Nuori tarvitsee toisilta palautetta siitä millainen hän on, minkä vuoksi nuori peilaa itseään toisten kautta. (Surakka, 2008, 9; Aho & Laine 2002, 29–30)

Ammattipisto Luovin valmentavassa koulutuksessa tehtävässä opettajan työssä on kyse ennen kaikkea opiskelijan kohtaamisesta. Aito kohtaaminen alkaa luottamuksen rakentamisesta, sillä ilman luottamusta kasvatusta ja ohjaussuhde jää pinnalliseksi. Tällöin suhde voi helposti särkyä eikä aitoa kohtaamista tapahdu. Aito kohtaaminen on aina opettajan vastuulla ja se vaatii opiskelijan hyväksymistä omana yksilönään omine kokemushistorioineen sekä opiskelijan jatkuvaa kannattelua ja kannustamista eteenpäin elämässä. Ohjaajan ja opiskelijan välinen vuorovaikutus on parhaimmillaan yhteisöllistävä. Ohjaajan tehtävä on ohjata opiskelijaa huomaamaan yhteisönsä toiset jäsenet ja olemaan heidän kanssaan vuorovaikutuksessa. Ohjauksen suuri haaste on, että ohjaustilanteessa ohjaajan tulisi olla samanaikaisesti sekä läsnä että mahdollisimman vähän osallistuva. Vertaistuki on suuressa merkityksessä opiskelijan menestymisen kannalta, sillä se voi antaa opiskelijoille mahdollisuuden kokea, että hän ei ole ainut maailmassa, jolla on vaikeuksia ja tuen tarvetta. Parhaimmillaan vertaistuen avulla opiskelija voi kokea, että elämässä on mahdollista selviytyä ja mennä eteenpäin vaikeuksista huolimatta. (Veivo 2010b, 83; Mäntykivi & Merentie 2010, 94; Hintsanen 2010, 144–145)

Tutkimuksen kannalta tärkeät käsitteet on liitetty yhteen kuvioon niiden välisten suhteiden selkeyttämiseksi. (kuvio 1) Tutkimuksen painopiste on sosiaalisessa oppimisympäristössä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa ja ihmissuhteissa.

Kuvio 1. Opiskelijan vuorovaikutus- ja ihmissuhteet sosiaalisessa oppimisympäristössään.

4. Tutkimuksen suorittaminen

4.1. Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimustehtävät

Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää sosiaalista oppimisympäristöä, jonka yksi osa-alue ovat vuorovaikutussuhteet. Sosiaalisen oppimisympäristön tavoitteena on luoda kannustava ja positiivinen ilmapiiri opiskelulle ja vastuu siitä on sekä opettajalla, ohjaajalla että opiskelijoilla. Vuorovaikutuksella on ratkaiseva merkitys sosiaaliseen kanssakäymiseen ja oppimiseen, joten vuorovaikutusta tutkimalla ja parantamalla kehitetään kokonaisvaltaisesti sosiaalista oppimisympäristöä. Sosiaalinen oppimisympäristö on jatkuvasti muuttuva ja kehittyvä ja sen tarkoituksena on vastata yhä paremmin opiskelijoiden tarpeisiin. (Kosonen, Selin & Naaralainen 2009, 7.)

Tutkimuksen tavoitteena on kuvailla Luovin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan muihin opiskelijoihin, ohjaajaan ja opettajaan. Rajaamme tietoisesti tutkimuksen ulkopuolelle vuorovaikutussuhteet vanhempien, oppilashuollon ja nuoren muun sosiaalisen tukiverkoston kanssa, jotka ovat myös osa opiskelijan sosiaalista oppimisympäristöä. Keskitymme vuorovaikutussuhteisiin, jotka vaikuttavat opiskelijan jokapäiväiseen koulupäivään. Sosiaalisten suhteiden ja niiden ylläpitämiseen tarvittavien taitojen kehittäminen on yksi Luovin perusvalmentavan linjan kehitystavoitteista nuorten elämässä (Veivo 2010a, 16).

Tutkimustehtävämme on:

1. Millaisia kokemuksia opiskelijoilla on vuorovaikutussuhteistaan opiskelukavereihin, ohjaajiin ja opettajiin?

Asiakastyöosaamiseen liittyvissä ammatillisen kasvun tavoitteissa oppimistavoitteenamme on kehittää yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojamme sekä tekemällä yhteistyötä ammattiopisto Luovin henkilöstön kanssa että työskentelemällä opiskelijoiden kanssa haastattelutilanteissa. Tavoite on oppia, millaisia asioita haastattelussa tulee ottaa huomioon, jotta osaamme osallistaa opiskelijat keskusteluun heidän kokemuksistaan vuorovaikutussuhteistaan ilman, että tarjoamme heille

valmiita vastauksia. Reflektiivistä työtettä kehitämme tarkastelemalla kriittisesti omien ihmiskäsitystemme ja esiymmärryksemme merkitystä esimerkiksi tutkimustuloksia raportoidessamme. Kehitymme myös tutkijoina samalla kun opimme, miten laadullinen tutkimus tehdään ja mitä tutkimusprosessi sisältää. Tutkimuksellisen kehittämisosaamisen kehittäminen on tärkeää, jotta se tulevaisuudessa auttaa meitä toimivammin suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan erilaisia kehittämishankkeita. (Sosiaaliportti 2010)

4.2. Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat

Tutkimuksemme on laadullinen tapaustutkimus. Laadullisen tutkimuksen avulla tarkastellaan ihmisten käyttäytymistä heidän omasta näkökulmastaan. Päämääränä on ihmisten käyttäytymisen ymmärtäminen, heidän omien tulkintojensa ja tutkittavalle ilmiölle antamiensa merkitysten hahmottaminen. Teimme laadullisen tutkimuksen, koska tavoitteenamme on ymmärtää haastattelemiamme nuoria ja antaa tilaa heidän kokemuksilleen. (Puustinen 2009.) Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan tutkittavaa kohdetta mahdollisimman monipuolisesti. Laadullinen tutkimus sopi tavoitteeseemme kuvata todellista elämää ja löytämään uusia tosiasioita sen sijaan, että olisimme pyrkineet todentamaan jo olemassa olevia totuuksia. (Hirsjärvi 2007, 157–160)

Tutkimuksemme kohteena ja tekijänä toimii ihminen, joten toteutimme tutkimuksen fenomenologisella tutkimusstrategialla. Fenomenologisen tutkimuksen pyrkimyksenä on tavoittaa tutkimuskohde sellaisena kuin se itsessään on tai sellaisena kuin se ilmenee maailmassa. Fenomenologisen lähestymistavan tavoitteena on kerätä tietoja ihmisen kokemuksista ja kuvailla niitä. Tässä tutkimuksessa keräsimme tietoja nuorten kokemuksista heidän vuorovaikutussuhteistaan opettajan, ohjaajan ja ikätovereiden kanssa. Kokemuksella tarkoitetaan ihmisen suhdetta omaan todellisuuteensa, eikä ihmistä voida ymmärtää tästä irrallaan. Tutkimusperinteenä se soveltui tutkimukseen, jonka tavoitteena on ihmisten, tässä tutkimuksessa nuorten, elettyjen kokemusten ymmärtäminen. Fenomenologiassa tutkija tekee ennakkoluulottomia havaintoja, joten ilmiö pääsee itse antautumaan tutkijalle sellaisena kuin se on, omana ainutlaatuisena todellisuutenaan. Fenomenologisen tutkimuksen varsinainen kohde ovat inhimilliset merkitykset. Fenomenologian mukaan ihmisen suhde maailmaan on merkityksellinen ja

kokemus muotoutuu näiden merkitysten mukaan. Merkitysteoria perustuu oletukseen, jonka mukaan ihmisten suhde todellisuuteen on merkityksillä ladattua. Esiymmärtäneisyys on mukana kaikessa ymmärtämisessä. Fenomenologisen merkitysteorian mukaan yksilö on perustaltaan yhteisöllinen, joten merkitykset, joita annamme asioille, ovat lähtöisin yhteisöstä, johon meidät kasvatetaan. Ne eivät ole meissä synnynnäisesti. Eri kulttuuripiireissä eläville ihmisille asioilla on erilaiset merkitykset. Myös ilmaisut kantavat merkityksiä ja merkityksiä voidaan lähestyä vain ymmärtämällä ja tulkitsemalla. (Varto 1992, 26, 86; Laine 2001, 26–31; Tuomi 2009, 34)

Tutkimuksemme on tapaustutkimus, sillä tutkimme tietyssä ympäristössä, Luovin sosiaalisessa oppimisympäristössä tapahtuvaa vuorovaikutusta. Tapaustutkimus kohdistuu nykyhetkeen ja todelliseen tilanteeseen, mikä sopii tutkimustarkoitukseemme. Tapaustutkimus on kuvailevaa tutkimusta, jonka avulla pyritään myös löytämään merkityksiä ja selityksiä ilmiölle. (Syrjälä 1994, 10–13.) Tutkimuksessamme tutkitaan nuorten kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan ja kuvaillaan merkityksiä, jotka muodostuvat nuorten kokemuksista ja ovat oleellisia kuvailtaessa heidän vuorovaikutussuhteitaan sosiaalisessa oppimisympäristössä.

4.3. Tutkimusmenetelmän valinta ja sen perustelu

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, jotta tutkittavan kokemukset ja ääni pääsevät esille. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä eli haastattelurungossa osa haastattelun näkökohdista on lyöty lukkoon, mutta ei kaikkia. (Hirsjärvi 2008, 47.) Teemahaastattelu sopii fenomenologiseen ajatteluun, jonka mukaan aineisto tulee hankkia niin, että tutkija vaikuttaa mahdollisimman vähän kokemuksiin, joita haastateltavat tuovat esille. Fenomenologian mukaan myös kysymysten tulisi olla mahdollisen avoimia ja strukturoimattomia, mikä toteutuu teemahaastattelussa. (Metsämuuronen 2006, 170.)

Haastattelu eteni tiettyjen keskeisten teemojen varassa, jotka kirjasimme haastattelutilannetta varten ennalta ylös teemarunkoon (liite 3). Teemat nousivat suoraan viitekehystäme. Teemarungon avulla pidimme huolen siitä, että pysymme aiemmin sovitussa aihepiireissä, mutta teemoja ei käsitelty tarkassa järjestyksessä, jotta keskustelu voi edetä luonnollisesti, kunkin haastateltavan kohdalla yksilöllisellä tavalla. (Metsämuuronen 2009, 247) Haastattelussa pyrittiin kuitenkin löytämään vastauksia tutkimustehtäviin, joten teemat tuli valita tarkkaan.

Teemahaastattelussa korostetaan ihmisten tulkintoja ja heidän antamiaan merkityksiä asioista ja sitä, miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Teemarungossa käsitellään ensin Luovia sosiaalisena oppimisympäristönä ja sitten vuorovaikutussuhteita Luovin sosiaalisessa oppimisympäristössä. Keskustelimme opiskelijoiden kokemuksista opiskelukavereihin, ohjaajiin ja opettajiin tutkimustehtävämme mukaisesti. Tarkoituksenamme on tutkimuksellamme kehittää Luovin sosiaalista oppimisympäristöä, minkä vuoksi yksi teemoistamme liittyy vuorovaikutussuhteiden kehittämiseen.

Vastaajien joukossa oli myös nuoria, joiden kirjallinen esityskyky voi olla heikkoa, jolloin keskustelu oli toimiva tapa kerätä aineistoa. Ennen varsinaisia haastatteluja suoritimme esihaastattelun muutamalle kohderyhmän ulkopuoliselle ihmiselle. Tällä pyrimme varmistamaan teemojemme selkeyden sekä valmistautumaan ennalta ongelmatilanteisiin, joita haastattelutilanteessa saattaa ilmetä. Esihaastattelun jälkeen lisäsimme teemarunkoon joitain tarkentavia teemoja laajojen kokonaisuuksien alle, jotta haastattelutilanteessa pystyisimme tarkentamaan haastateltaville laajoja teemoja arkielämään liittyvillä, helpommin keskusteltavissa olevilla teemoilla. Fenomenologisessa tutkimuksessa tutkimusaineisto muutetaan aina kirjalliseen muotoon, joten nauhoitamme haastattelut nauhurilla ja litteroimme ne sanatarkasti analysointia varten. (Metsämuuronen 2006, 171.)

4.4. Aineiston keruu ja kohderyhmä

Halusimme tehdä opinnäytetyön Luoville, joten otimme yhteyttä Luovin kehityspäällikköön ja hänen suostumuksellaan aloimme työstää tutkimusta. Lähetimme tutkimussuunnitelmamme Luoville hyväksyttäväksi huhtikuun 2011 aikana. Luvan saatuamme pyysimme Luovin ohjaaja valitsemaan haastateltavat opiskelijat, sillä ohjaajat tuntevat nuoret ja nuorten kyvyt hyvin ja he pystyvät selvittämään myös ketkä ovat halukkaita osallistumaan tutkimukseemme. Ohjaajat ohjeistettiin valitsemaan haastatteluihin nuoria, jotka pystyvät ilmaisemaan itseään sanallisesti. Nuorten täytyi myös pystyä sitoutumaan haastatteluun osallistumiseen. Nuorten oman suostumuksen lisäksi (liite 2) pyydettiin myös alaikäisten osallistujien huoltajilta kirjallisesti lupaa haastattelujen tekemiseen ja aineiston käyttöön tutkimuksessa (liite 1). Ohjaaja antoi kirjallisen lupa-anomuksen opiskelijan mukana kotiin huoltajalle toimitettavaksi ja opiskelija toimitti sen huoltajan allekirjoittamana takaisin kouluun ohjaajalleen.

Toukokuussa 2011 haastattelimme Luovin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelevia nuoria yhden päivän aikana. Jokainen haastattelu kesti noin 40–50 minuuttia. Haastattelut tapahtuivat yksilöhaastatteluina, jotta minkäänlainen sosiaalinen paine ei vaikuttaisi haastateltavien vastauksiin. Haastattelut pidettiin häiriöttömässä huoneessa ja nauhoitettiin varmuuden vuoksi kahdella eri nauhoituslaitteella. Haastattelimme viittä nuorta, jotka ovat iältään 16–19 -vuotiaita. Laadullisessa tutkimuksessa ratkaisevaa ei ole niinkään aineiston koko vaan tulinnan kestävyys ja syvyys. (Eskola & Suoranta 1996, 39) Koimme, että valitut opiskelijat olivat iloisia, kun halusimme kuulla heidän kokemuksistaan. Koska haastattelut tehtiin myöhään keväällä, olivat haastateltavat iloisia saadessaan vaihtelua oppitunneilla opiskeluun.

Toinen haastattelihoista on työskennellyt osa-aikaisesti Luovilla ja toinen on sekä nuorille että työntekijöillä täysin vieras. Tämä asetelma toi haastattelutilanteeseen ylimääräistä haastetta, mistä olemme tietoisia. Nuoret saattoivat epäröidä tutun ohjaajan läsnä ollessa eivätkä ehkä rohkaistuneet puhumaan avoimesti. Toisaalta myös täysin outo henkilö saattoi joidenkin kohdalla aiheuttaa ujustelua, kun taas tuttu ohjaaja loi turvallisuuden tunnetta. Selvitimme itsellemme ja toisillemme etukäteen, miten työskentelemme parina haastattelutilanteessa ja miten viemme haastattelua eteenpäin. Haastattelutilanteessa toinen haastattelihoista oli pääasiassa keskustelun eteenpäin viejä ja keskusteli opiskelijan kanssa teemarungon mukaisista aiheista. Toinen haastatteliho avusti tarvittaessa, jos aihe karkasi liian pitkäksi aikaa teemarungosta. Jos haastateltava ei alkanut puhua päähaastattelijalle, voitiin päähaastattelijan roolia vaihtaa kesken haastattelua sujuvasti toisen alkaessa johtaa keskustelua. Koimme osan opiskelihoista puhuvan meille hyvin avoimesti, osa alussa vähän ujusteli ja epäröi. Kokemuksemme mukaan opiskelijat osallistuivat haastatteluihin mielellään.

4.5. Aineiston analyysi

Tutkimuksen analyysi perustui induktiiviseen eli aineistolähtöiseen päättelyyn, sillä tavoitteenamme oli aineiston yksityiskohtainen ja monitahoinen tarkastelu. Merkittävää oli, ettemme tutkijoina määränneet sitä, mikä on tärkeää, vaan merkitykset nousivat aineistosta. (Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara 2007, 160.)

Tutkimusaineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Aluksi litteroitiin eli puhtaaksi kirjoitettiin koko aineisto sanasta sanaan. Aineistoa kertyi 41 sivua. Aineistolähtöiseen

sisällönanalyysiin kuuluu kolme vaihetta, aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely sekä abstrahointi eli teoreettinen käsittely. Pelkistämällä tarkoitetaan sitä, että aineistosta karsitaan pois epäolennainen tieto. Ryhmittelyvaiheessa aineistosta etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia kuvaavia ilmauksia ja samaa asiaa kuvaavat ilmaisut ryhmitellään omiksi ryhmikseen. Abstrahoinnissa luodaan teoreettisia käsitteitä, joiden avulla erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto. Viitekehystä apuna käyttäen muodostetaan teoreettisia käsitteitä valikoidun tiedon perusteella. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa pyritään saamaan empiirisestä aineistosta käsitteellisempi näkemys. Johtopäätöksiä tehdessämme pyrimme ymmärtämään, mitä asiat tulkittaville nuorille merkitsevät eli analysoimaan aineistoa heidän näkökulmastaan. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110–115)

Aluksi karsimme tulkintamme mukaan epäolennaiset tiedot aineistosta korostamalla olennaisimman osan aineistoista yliviivaustuseilla sekä kirjasimme aineistosta heränneitä ajatuksia ja pohdintoja ylös. Epäolennaista aineistoa tutkimuksen kannalta mielestämme oli muun muassa epäolennaiset kommentit muista opiskelijoista, aiheemme vierestä kerrotut kuvailut ja kokemukset koulusta ennen Luovia. Tutkimustehtävä ohjasi olennaisen tiedon etsimistä aineistosta. Seuraavaksi yhdistimme samankaltaiset ilmaisut ja ajatukset omiin ryhmiinsä ja muodostimme aineistosta pelkistettyjä ilmaisuja. Nimesimme ryhmät niiden sisältöä kuvaavilla käsitteillä, joista muodostimme alaluokkia ajatustemme selkeyttämiseksi tekemiimme taulukoihin (liitteet 4,5 ja 6). (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-112) Koska tutkimme opiskelijan vuorovaikutusta opiskelukavereiden, ohjaajan ja opettajan kanssa, koimme tarpeelliseksi tehdä kolme erillistä taulukkoa. Alaluokat nimesimme tutkijoina tekemiemme tulkintojen mukaan. Vuorovaikutuksessa opiskelutovereiden kanssa (liite 4) alaluokiksi muodostuivat kommunikoinnin tärkeys, aktiivinen keskustelija, eleet, arvostettavat piirteet koulukaverissa, persoonallisuuden tukeminen, kannustava kohtelu, koulussa viihtyminen ja turvallisuuden tunne. Vuorovaikutuksessa ohjaajan kanssa muodostuneet alaluokat (liite 5) korostivat arvostavaa kohtelua, ohjaustaitoja, ohjaustyylviä, innostavaa työtettä, sanojen tärkeyttä, selkeää kommunikointia, turvallisuuden tunnetta, luottamusta ja ajan antoa. Vuorovaikutuksen opettajan kanssa (liite 6) kokoaviksi alaluokiksi nousivat tiedottaminen, opiskelijoiden arvostaminen, tasa-arvoisuus, arvostettavat piirteet, kurinpito, asema luokassa, sanojen merkitys ja selkeä kommunikointi.

Alaluokista muodostimme laajempia yläluokkia. Luimme alaluokkia läpi useaan kertaan ja ryhmittelimme samantyylliset luokat samoihin joukkoihin. Tutkimme kuvailuja ja muodostimme teoreettisen ymmärryksemme pohjalta kokoavia teemoja (liite 4) Luovin opiskelijoiden kertomien

kokemuksien näkökulmasta. Tärkeimmiksi teemoiksi vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden kanssa nousivat *sosiaaliset taidot tärkeitä keskusteltaessa, sanaton vuorovaikutus merkittävää ikätoverien kanssa, itsetunto vahvistuu kun saa olla oma itsensä sekä ihmissuhteiden merkitys koulussa suuri*. Opiskelijan ja ohjaajan vuorovaikutussuhteessa (liite 5) yläluokiksi muodostuivat *ohjaajan asenne hyväksyvää ja arvostavaa, toimiva vuorovaikutus on suoraa puhetta sekä luottamus rakennetaan aidolla välittämällä*. Opettajan ja opiskelijan vuorovaikutussuhteissa (liite 6) *merkittävyyden tunne tulee tasa-arvosta, toimiva rooli vaatii johdonmukaisuutta sekä sanallinen vuorovaikutus ratkaisevassa asemassa* olivat tärkeimpiä teemoja.

4.6. Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita, mutta luotettavuutta arvioidessa voidaan kiinnittää huomiota esimerkiksi seuraaviin tekijöihin: tutkimuksen kohde ja tarkoitus, aineiston keruu, tutkimuksen tiedonantajat, tutkija-tiedonantaja-suhde, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi sekä raportointi. Ennen kaikkea tutkimusta arvioidaan loogisena kokonaisuutena, jolloin edellisten tekijöiden on oltava toimivassa suhteessa toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140-141)

Tutkimuksen kohde ja tarkoitus valittiin omasta sekä yhteistyökumppanimme kiinnostuksesta tutkia opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan. Tarkoitus oli meille tutkijoina selkeä koko prosessin ajan, mutta sen tärkeys selkeni, kun ymmärsimme tutkimuksemme hyödyllisyyden yhä paremmin. Tutkimuksen luotettavuutta lisätäksemme hankimme tutkimukseen tarvittavat luvat sekä koulultamme, että ammattiopisto Luovilta.

Aineisto kerättiin teemahaastattelun avulla. Haastattelutilanteessa pyrimme olemaan mahdollisimman neutraaleja niin, ettemme esimerkiksi esittäneet asioita johdattelevasti. Varmistimme myös haastattelutilanteessa, ettemme puhuneet epämääräisesti ja että opiskelijat ymmärsivät teemat samalla tavoin kuin tutkijat. Annoimme haastateltaville mahdollisuuden haastattelun loppuun kertoa, jos heillä oli jotain lisättävää tai korjattavaa sanomaansa. Pyrimme varmistamaan haastattelujen luotettavuuden valmistautumalla haastatteluihin hyvin etukäteen, sillä olemme molemmat kokemattomia tutkijoita. Nauhoitimme haastattelut kahdella eri nauhurilla. Testasimme laitteiden toimivuuden ennen haastatteluja ja varmistimme, että ääni kuuluu tarpeeksi hyvin, jotta saamme litteroitua aineistomme selvästi. Teimme myös koehaastatteluja ennen

varsinaisia haastatteluja ja niiden perusteella lisäsimme teemarunkoomme tarkentavia kysymyksiä. Ensimmäinen haastattelu oli meille hieman hankala, sillä haastateltava oli ujompi kuin henkilöt, joille teimme koehaastattelut. Keskustelu ei edennyt yhtä sujuvasti kuin tuttujen ihmisten kanssa. Olimme kuitenkin varautuneet tilanteeseen ja mielestämme haastattelu meni rauhallisesti ja saimme loppujen lopuksi tarpeeksi aineistoa ensimmäisestäkin haastattelusta. Haastattelujen välissä keskustelimme haastattelun etenemisestä ja sovimme mahdollisista muutoksista toimintatavoissamme, jotta seuraavat haastattelut etenisivät entistä paremmin. Pohdimme, olisimmeko voineet antaa teemarungon haastateltaville etukäteen, jotta he olisivat voineet valmistautua haastatteluihin ja vastaukset olisivat olleet ehkä kattavampia. Toisaalta vastaukset olisivat silloin saattaneet olla liian harkittuja ja jopa kaunisteltuja, joten mielestämme teimme oikean ratkaisun.

Tässä tutkimuksessa tutkijoita on kaksi. Tutkimuksen luotettavuutta on lisännyt tutkijatriangulaatio, joka tarkoittaa useampien tutkijoiden osallistumista aineiston keruuseen, analyysiin ja tulkintaan (Tuomi ym. 2009, 144). Kahden tutkijan avulla pystyimme aineistoin keruu vaiheessa kiinnittämään haastattelutilanteissa huomiota eri asioihin. Kahden haastattelijan avulla keskustelu eteni sujuvammin haastattelutilanteissa ja saimme tätä kautta laadukkaamman aineiston.

Tutkimuksen tiedonantajat olivat tarkoituksenmukaisesti valittuja, sillä he ovat aiheen kannalta parhaat asiantuntijat. Heidän osallistumisensa tutkimukseen oli vapaaehtoista. Tiedonantajille kerrottiin tutkimuksesta etukäteen heidän luokassaan pidetyssä infotilaisuudessa ja heille annettiin mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimukseen liittyen. Tiedonantajien vapaaehtoisuus ja tutkijoiden avoimuus tutkimukseen liittyvistä seikoista mahdollistivat luotettavan ja avoimen tutkija-tiedonantaja -suhteen.

Analyysin luotettavuutta paransimme litteroimalla aineiston sanasta sanaan auki, jolloin aineistosta oli helppo tarkistaa pieniäkin yksityiskohtia, joilla saattaa olla suuri merkitys kokonaisuuteen. Aloitimme litteroinnin heti haastattelujen jälkeen ja analysoimme aineiston, kun haastattelut olivat vielä hyvin muistissa. Käytimme analyysissa myös suoria lainauksia, mikä parantaa luotettavuutta. Tällöin lukija ymmärtää tekemiämme tulkintoja paremmin sekä pystyy itse muodostamaan omia näkemyksiään. Tutkimussuunnitelman tekoon käytimme paljon aikaa, mikä takasi huolellisen aiheeseen paneutumisen ennen haastattelujen aloittamista. Raportissamme kuvaamme selkeästi ja yksityiskohtaisesti tutkimuksen eri vaiheet, mikä lisää tutkimuksen luotettavuutta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 232–233.).

4.7. Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen aiheenvalinnan eettisyyttä arvioidessa on tärkeää selkeyttää se, kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi tutkimukseen ylipäänsä ryhdytään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 129) Valitsimme tutkimusaiheen opiskelijoiden parasta ajatellen, että he saisivat kertoa kokemuksistaan vuorovaikutukseen liittyen.

Tutkijan on asetettava eettiset kysymykset jo ennen tutkimukseen ryhtymistä sekä huolehdittava, että kaikki se mitä tutkija tutkimuksen puitteissa tekee, on eettisesti toteutettu. Aihetta valittaessa tutkijan tulee perusteellisesti selvittää, mikä on tutkimuksesta saatava hyöty ja onko työ merkityksellinen ja toteuttamisen arvoinen. Tämän tutkimuksen kohdalla on mietitty aiheen ajankohtaisuutta ja nuorten omien kokemusten selvittämisen tärkeyttä. Tutkimuksesta on todettu koituvan hyötyä sekä opiskelijoille itselleen, Luovin työntekijöille että sosiaalialan ammattilaisille. Kohderyhmää valittaessa on oltu tietoisia, että tutkittavien ja tutkijoiden välillä ei saa olla merkittävää riippuvuussuhdetta, joka vaikuttaisi olennaisesti tietojen antamisen vapaaehtoisuuteen. Vaikka toinen tutkijoista on työskennellyt Luovilla, ei hän ole työskennellyt tutkimukseen osallistuvien nuorten kanssa. Tutkija myös huomioi, ettei syyllisty kaunistelemaan tai viemään tuloksia tahallisesti Luovin kannalta positiiviseen suuntaan edistääkseen omaa uraansa Luovilla. Tutkijoiden tehtävä on saada opiskelijoiden kokemukset aidosti esille. (Hirsjärvi ym. 2007, 25; Eskola & Suoranta 2005, 55–56.) Ennen haastattelujen alkamista alaikäisten nuorten vanhemmilta kysyttiin lupa osallistumiseen ja heille selvitettiin, mistä tutkimuksessa on kysymys. Haastattelut suoritettiin vasta lupien saannin jälkeen.

Tutkimuksessa on kunnioitettu haastateltavien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Suoritimme teemahaastattelun haastateltavien ehdoilla eli esittämällä avoimia kysymyksiä annoimme tutkittavan määrittää, mitä kokemuksia hän antoi meille tutkimuksen käyttöön. Haastateltaville annettiin riittävää informaatiota tutkimuksen luonteesta ja tavoitteista sekä korostettiin vastaamisen vapaaehtoisuutta. He saivat myös kieltäytyä vastaamasta heitä häiritseviin kysymyksiin. Tutkimuksen julkaisemisessa pidetään myös huoli luottamuksellisuuden säilyttämisestä ja anonymiteettisuojasta. (Hirsjärvi ym. 2007, 25; Eskola & Suoranta 2005, 55–56.) Tutkimuksessa ei ole plagioitu mitään, vaan lähteet on merkitty asianmukaisesti. Tutkimuksessa ei ole käytetty

harhaanjohtavaa tai puutteellista raportointia tai kaunistelua tai ohjattu vastauksia tutkijoiden haluamaan suuntaan. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1994, 136.)

Erityisiä eettisiä haasteita tutkimukseemme toi haastattelemiemme opiskelijoiden erityisyys. Osa haastattelemistamme opiskelijoista olivat myös ala-ikäisiä, mikä vaati erityistä tarkkuutta esimerkiksi lupien hankinnassa ala-ikäisten vanhemmilta. Jouduimme miettimään käyttämiämme sanoja erittäin tarkkaan haastattelujen aikana niin, etteivät ne hämmennä nuoria millään lailla. Teimme haastateltaville selväksi, ettei vaikeilta tuntuviin kysymyksiin tarvitse vastata. Raportoidessamme tutkimustuloksia olemme esittäneet vain sellaiset sitaatit, jotka eivät riko lupausa säilyttää haastateltavien tai heidän kanssaan työskentelevien henkilöiden anonymiteettiä. Analyysin jälkeen tuhosimme haastattelumateriaalin, haastattelunauhut sekä puhtaaksikirjoitetut haastattelut, ettei nuorille, ohjaajille, opettajille tai opiskelukavereille, joista mahdollisesti puhutaan, koidu vahinkoa tulosten julkistamiseen jälkeen.

5. Opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutuksesta Ammattiopisto Luovilla

5.1. Opiskelukavereiden merkitys on suuri koulunkäynnin mielekkyyden kannalta

Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat kokevat olevansa pääosin tyytyväisiä Luoviin ja Luovin tarjoamiin palveluihin. Heidän mielestään Luovi on kouluna rauhallisempi ja hyväksyvämpi kuin useat muut koulut, joissa he ovat opiskelleet tai käyneet tutustumassa. Tähän he uskovat vaikuttavan opiskelija-aineksen, joka on suvaitsevampaa omien kokemusten vuoksi kuin useissa muissa kouluissa. Opiskelijoiden mielestä Luovilla ei ilmene näkyvää kiusaamista, vaan Luoville tulevat opiskelijat hyväksyvät erilaisuutta ja ovat valmiita ystäväystymään erilaisten ihmisten kanssa.

”No täällä semmosta enemmän rauhallista porukkaa.. ja kaikilla on joku erityinen syy olla täällä niin täällä ei oo silleen syytä kellään kiusata..”

”Nimenomaan tässä ammattiopistossa ei näe kiusaamista eikä oo syrjäytymistä. Tässä ilmapiirissä mut hyväksytään sellasena kun oon.”

Opiskelijat kokevat, että heillä on koulussa kavereita. Nuorten kokemuksista selviää, että nuorelle oman ikäryhmänsä hyväksyntä on tärkeämpää kuin aikuisilta saatu hyväksyntä. Toisiin nuoriin myös luotetaan enemmän kuin aikuiseen, vaikka nuoret eivät kokisikaan kaikkia opiskelutovereita ystävikseen. Heidän mielestään myös luokkahenki ryhmässä on hyvä, mikä tekee opiskelusta mielekästä. Koulukavereilla on suuri merkitys tunneille osallistumiseen ja opiskeluissa jaksamiseen. Ilman koulukavereita opiskelijat eivät todennäköisesti kävisi tietyillä tunneilla, jotka he kokivat raskaiksi eivätkä jaksaisi yhtä hyvin käydä koulussa. Koulukavereilta saatava vertaistuki hankalissa koulutehtävissä tai vaikealta tuntuvissa tilanteissa on tärkeää. Kavereiden näkeminen koulussa toimii ikään kuin porkkanana, jos aamulla tuntuu raskaalta nousta ja lähteä kouluun.

”No kyllä se on ainaki kivempi tulla.. en tiä tulisko vaik muuten ruotsin tunneille mentyä, jos ei ois kavereita siel, joiden kans välillä rupertella ja silleen.. et tosiaan, ei muuten varmaan tulis käytyä..”

”Jos en mee kouluun niin en näe kavereita.”

”Se tuo paljon enemmän motivaatiota ja jaksamista opiskeluun.. Se, että saa nähdä sitä kaveria koulussa tuo ehkä sen positiivisuuden ja jaksamisen”

Mahdollisuus kommunikoida ja jakaa ajatuksia nostetaan myös tärkeäksi osaksi koulussa jaksamista. Kavereiden läsnäolo, mutta myös mahdollisuus keskustella opiskelukavereiden kanssa olivat merkittäviä tekijöitä. Kavereiden kanssa puhuminen on helpompaa kuin opettajan tai ohjaajan kanssa, sillä kaverit ovat samanikäisiä ja käsittelevät omassa elämässään samantyyllisiä asioita. Kavereiden kanssa koetaan tärkeäksi puhua sekä kouluun ja oppitunteihin liittyvistä asioista että oman elämän asioista. Opiskelijat kokevat tärkeäksi, että koulukavereiden kanssa voi myös viettää vapaa-aikaa yhdessä. Osalle koulukaverit ovat ainoita kavereita vapaa-ajalla, joten heille koulukaverit ovat hyvin tärkeässä asemassa. Tärkeä kaveruutta vahvistava tekijä ovat yhteiset mielenkiinnot vapaa-ajalla. Koulun ulkopuolella vietetty aika luo opiskelijoiden mukaan luottamusta myös yhdessäoloon koulussa.

”Kyl mä niille pystyn puhumaan et on niille helpompi puhua ku ohjaajalle tai opettajalle.. en kyl tiä miksi.. ehkä se johtuu tästä iästä.”

”Kun on joku kaveri, jolle voi jutella, ei kaikki patoudu sisälle.”

”Luottamuksen tuo kuitenkin se, että voi tuoda sen ihmisen omaan vapaa-aikaan, tulee parempi luottamus, kun ei näe vaan koulussa.”

Kaverit ovat tärkeässä asemassa opiskelijoiden itsetunnon vahvistumisen kannalta. Opiskelijat kokevat, että uskaltavat oppimisympäristössään olla oma itsensä. Kavereiden suhtautuminen heihin vaikuttaa eniten siihen, että nuori uskaltaa olla oma itsensä ja ilmaista omat mielipiteensä, vaikka ne olisivat ristiriitaisia muiden mielipiteisiin verrattuna. Koulukaverit ymmärtävät, vaikka välillä ei jaksaisikaan olla hyväntuulinen ja purkaisi pahaa oloaan osaksi myös kavereihin. Opiskelijat arvostavat sitä, että toiset näyttävät oikeat tunteensa ja olotilansa, eivätkä yritä näyttelemällä esittää kaiken olevan hyvin.

"Ei tarvi teeskennellä ja saan olla oma itteni. Näyttää jos on hyvä tai huono päivä."

"Parasta on se, et pystyt olla sellainen, kun oot."

"Nää ihmiset arvostaa mua semmosena ku mä oon.. ei tarvi alkaa esittää mitään kovista täällä.."

Opiskelijat toivovat, että kanssakäymisessä muiden opiskelijoiden kanssa otetaan toiset huomioon ja ollaan aidosti läsnä. Läsnäololla tarkoitetaan silmiin katsomista ja ajoittaista kommentointia tai muuta tapaa ilmaista, että kuuntelee ja on kiinnostunut siitä, mitä toinen puhuu. Myös ryhmätöiden tekemisessä toivotaan, että kaikkien mielipiteet ja ehdotukset otettaisiin huomioon. Heidän mielestään isoissa ryhmissä käy usein niin, että pari opiskelijaa tekee työtä ja muut katsovat vierestä. Opiskelijoista on erittäin tärkeää pystyä keskustelemaan omista mielipiteistään ja saamaan niille joko hyväksyntää tai rakentavaa kritiikkiä.

"Jos pystyy juttelemaan silmästä silmään niin se on se juttu."

"no semmonen että.. ottaa myös.. toiset huomioon.. parin tai ryhmän kans niinku.. mä siinä jouvun tätä työtä tekemään nii huomioi myös mun mielipitteet.. että nonniin mitä mieltä sinä nyt oot tästä."

Opiskelijat kertovat, että kavereiden kanssa heille on tärkeämpää suora puhe kuin vihjailevat eleet ja sanat. He eivät välttämättä ymmärrä, mitä heille yritetään kertoa, jos asioita ei sanota suoraan. Opiskelijat kokevat, että ymmärtävät parhaiten mitä toinen kertoo heille, kun asiat sanotaan suoraan ja katsomalla silmiin, ilman liian hämmentäviä eleitä. Eleillä on myös merkitystä sille, uskaltaako toista ihmistä lähestyä. Suuri merkitys on sillä, miten toinen elekielellään ilmaisee kiinnostusta. Jos toinen välttelee katsetta tai katsoo tyhjällä katseella, koettiin se epämukavaksi ja etäännyttäväksi. Ystävällinen katse sen sijaan opiskelijoiden mielestä kertoo, että henkilöä voi lähestyä ja henkilö haluaa keskustella heidän kanssaan.

"No mää oon sitä mieltä että.. sitä asiaa ei tehdä millään ilmeillä tai eleillä vaan suoraan pittää sanoa.. ja kattoo silmiinki, eikä kierrellä ja kaarrella."

"Joskus voi olla, ettei vaikka oikein ymmärrä sitä vihjausta, mitä toinen koittaa.. sehän se niinku vasta pahalta tuntuuki, jos ei sanota suoraan."

"Muhun vetoaa, kun näkee sellasen kutsuvan katseen, et hei tääl ois joku, joka ois halukas keskustelemaan. On sellasiakin ihmisiä, jotka ei kato kutsuvalla ilmeellä."

5.2. Ohjaajan asenteella suuri merkitys vuorovaikutuksessa opiskelijoiden kanssa

Ohjaajan rooli on useille opiskelijoille uusi asia heidän aloittaessaan opiskelut Luovilla. Tällöin he tekevät paljon huomioita ohjaajasta ensivaikutelman perusteella. Ohjaajista oli tullut positiivinen ja reipas vaikutelma, mikä oli auttanut opiskelijoita koulun aloittamisessa. Opiskelijoiden mielestä on positiivista, että tunnilla on joku opettajan lisäksi neuvomassa ja auttamassa heitä. He kokevat, että ohjaaja on sitä varten, että häneltä voi kysyä apua pieniinkin ongelmiin. Se, että ohjaaja aidosti välittää heistä kyselemällä kuulumisia ja olemalla aina valmiina auttamaan, luo tunteen turvallisuudesta. Henkilökohtaisista asioista on usein hankala puhua ohjaajan kanssa, ennemmin keskustellaan opiskeluun liittyvistä asioista.

"Onhan se hyvä ku ohjaaja.. on mun mielestä luokassa sitä varten että siltä voi justiinsa pyytää apua tai näin jos opettaja ei vaikka kerkii tai.."

"Joskus on hankala puhua joistakin henkilökohtaisista asioista mutta ihan tällaisista opiskeluun liittyvistä asioista pystyy."

Ohjaajan ja opiskelijan välisestä vuorovaikutuksesta puhuttaessa opiskelijat nostavat selkeän ja sanallisen vuorovaikutuksen todella tärkeäksi. Eleiden ja ilmeiden ymmärtäminen ei aina tunnu helpolta, joten esimerkiksi konkreettisia kannustuksia kaivattiin lisää. Ohjaajan aseman vuoksi eleitä tulkitaan usein väärin, jolloin väärinkäsitykset aiheuttavat paljon ongelmia ohjaussuhteeseen.

Ohjaajalta kaivataan kehuja ja kannustusta, joka on selkeästi ymmärrettävissä. Opiskelijat ottavat myös puheeksi kehujen aitouden ja halusivat, että kun heitä kehuaan, se tehtäisiin oikeasti, eikä väkisin yritettäisi kehua, jostain vain kehumisen takia.

”Minä en oikeen tunnista näitä eleitä, tärkeintä on se mitä sanotaan.”

”Sanottaisiin suoraan et on tehny tän asian hyvin eikä katottaisi syrjäsilmillä et tuola se varmaan tekee hyvin.. toisillehan se on tärkeämpää että enempi kannustetaan, mutta kyl mäki sitä kaipaisin et tulis sellanen olo et meikä on hyvä.”

Opiskelijoiden kertoman mukaan myös ohjaajan luonteella ja persoonalla oli merkitystä. Opiskelijat tuntevat arvostavan ohjaajalta hieman rennompaa työtettä ja että ohjaaja on helposti lähestyttävä, mikä käy ilmi esimerkiksi, jos ohjaaja hymyilee tai katsoo opiskelijaa silmiin. Nyrpeä ja totinen ilme, saa opiskelijan tuntemaan, ettei hän ole pidetty. Opiskelijat muodostavat myös mielikuvia ohjaajan asenteesta työtään kohtaan ohjaajan käyttäytymisestä esimerkiksi opiskelijan pyytäessä apua. Heidän mielestään hyvä ohjaaja on heti valmis auttamaan ja tekee sen ilolla, kun taas välinpitämätön suhtautuminen opiskelijan ongelmiin koetaan hyvin negatiivisena ja epäammattimaisena. Opiskelijoiden mielestä nopea ongelmanratkaisukyky on tärkeää ohjaajalle, jotta aikaa jäisi myös muille opiskelijoille ja heidän ongelmilleen.

”Semmonen reipas ja hyväntuulinen ja pirteä ettei oo semmonen kauhea äreä olonen ja myrksi ku jos on semmonen myrksi.. tai miten sen selittä.. tavallaan selittää siitä ettei tää ohjaaja tykkää työstään...”

”..eikä niin että hymyilee kaks sekuntia ja sitten kun kääntää pään niin on yhtäkkiä semmonen..”

Opiskelijoiden mielestä kaverit ovat ensisijainen tuen lähde koulussa. Opiskelujen alkuvaiheessa tukea haetaan ohjaajalta enemmän, sillä opiskelukavereita ei vielä tunneta. Kun kavereita on löytynyt, ohjaajan asema ei ole yhtä tärkeä. Ohjaajalta kaivataan apua lähinnä opiskeluun liittyvissä

asioissa ja asioissa, joita kaveritkaan eivät osaa ratkaista. Ohjaajan läsnäolo tunneilla koetaan silti hyvin tärkeäksi opiskelijan onnistumisen kannalta, sillä opiskelijat arvostivat sitä, että joku on heti valmis auttamaan heitä ongelmatilanteissa.

”Kun on saanut kavereita niin ei enää niin tarvi ohjaajaa kuin jos opiskelussa tarvii. Joskus on huono päivä niin ehkä sillon mutta ei enää niin paljon.”

”Jos opiskeluissa tarvii apua niin se on ohjaaja mutta muissa asioissa se on kaveri.”

5.3. Opettajalta toivotaan tasa-arvoista kohtelua

Opettajan suhteen monella opiskelijalla oli ollut ennakoasenteita ennen Luoville tulemistä aiempien opettajasuhteiden vuoksi. Heti ensitapaamisella osa saattoi luoda jo pelkästä ulkonäöstä mielikuvia aiempien kokemusien mukaan. Negatiiviset ennakkoluulot osoittautuivat kuitenkin vääriksi ja opiskelijoiden kokemukset opettajasta ovat positiivisia. Opiskelijat kokevat, että he oppivat opettajalta hyvin silloin, kun opettaja on ansainnut heidän arvostuksensa. Arvostusta herättää esimerkiksi se, että opettajalta löytyy myös huumorintajua. Tunneilla toivotaan olevan välillä myös kevyempää tekemistä, jotta opiskeluun jaksaisi panostaa enemmän. Opiskelijoille tulee kuitenkin myös mieleen tapauksia, joissa he kokevat tulleensa loukatuksi, kun opettajan mahdollinen vitsi tai huolimaton lausahdus ei enää olekaan mielletty vitsinä, vaan oli syntynyt väärinkäsityksiä. Huumorin kanssa tulee siis opiskelijoiden mielestä olla varovainen. Opiskelijat eivät myöskään arvosta jatkuvaa komentelua tai ehdottomia käskyjä. He kokevat, että toimivampaa olisi ohjata opiskelijoita asettamalla heille rajat.

”Ne on semmosia huumorintajusia.. ja kyllähä se sit vaikuttaa kaikkiin ku niillä se huumori lentää.. ku ei se oo aina sitä kauhian rankkaa opiskelua.. joskus saatetaan pittää vaik semmosia levyraateja..”

”Ettei ois intoo opiskella jos aina ois rankkaa... että mä oon semmonen et ekana huvi ja sit vasta työ.”

"No jos ei täällä ymmärrä esim jotain excell taulukkoa tai jotain niinku mä en monesti nii sit saatetaan heittää et onko teillä jotain lukivaikeuksia tai jottain.. ku täällä kuitenkin puhuttu oppimisvaikeuksista ja muista nii just siks ei tolleen musta sais sanoa.."

"Se ei liian tarkasti ota niitä rajoja justinsa.. vähän enemmän niinku opastaa oikeaan suuntaan mut ei vedä viivaa et tota ei.."

Opiskelijat ajattelevat opettajan olevan ylemmässä asemassa kuin opiskelijat. Opettajan valta-asema koetaan hyväksi ja suositeltavaksi eikä opettajan ja opiskelijan välistä tasa-arvoa tällä osa-alueella opiskelijoiden mielestä tarvita. Opiskelijat kuitenkin toivovat, että opettaja ei korostaisi valta-asemaansa liikaa. Kaikkien vastaajien mielestä tärkeintä on kuitenkin se, että opettaja kohtelee opiskelijoita tasa-arvoisesti luokassa ja sovittujen rajojen noudattamista seurataan johdonmukaisesti jokaisen opiskelijan kohdalla.

"No opettaja tietää enemmän.. mut mitä muistaa niin aina on opittu vihaamaan opettajaa.. mut nyt ku on niinku enemmän mukavalta pohjalta niin kivempi oppia häneltä.. ettei oo niinku kuningas puhuu meille et kuuntelisko sitä vai ei.."

"En mä koe ainakaan että kettään meidän ryhmässä suosittais tai.."

"Kaikkien opiskelijoiden tulis tuntea olevansa yhtä tärkeitä kun muut. Opettajajahan on aina se paras juttu, mutta kunhan kaikki opiskelijat on yhdenarvosia."

Opiskelijat kertovat, että luokkatilanteessa opettajan elekieli auttaa heitä keskittymään opetukseen. He kokevat ymmärtävänsä vaikeita asioita paremmin, kun opettaja käyttää oleellista elekieltä kertomansa tukena. Heidän mielestään elekielellistä opetusta jaksaa myös seurata pidempiä aikoja kuin eleetöntä.

"No se on kuitenkin tärkeää ettei liian puhuttua et vähän eleitäki pitää olla.. et jos vaan pitkä puhe on.. nii siinä sit aattelee et jaaaa... et jos samalla jtn näyttää ni tajua"

et jaa sitä se tarkoittaa. ku välillä on nii vaikeita sanoja.. mut jostain liikkeestä voi tajuta et sitä se tarkoittaa..”

Opiskelijoita askarruttaa tunnilla häiritseminen. He kokevat, että on häiritsevää, jos opiskelijat selaavat esimerkiksi internetiä opetuksen aikana tai kuuntelevat musiikkia koneeltaan. Tämän vuoksi he toivovat opettajan puuttuvan entistä enemmän häiritsevään käytökseen luokassa. Heidän mielestään häiritsevään käytökseen voitaisiin puuttua esimerkiksi kahden kesken keskustelemalla häiritsevän opiskelijan kanssa tai - jos se ei tehoaisi – annettaisiin lieviä rangaistuksia.

”No joskus saattaa olla pullikointia vastaan et ollaan vaan omilla sivvuilla vaik on jo opetusta... sit ittee ärsyttää, ku yrittää seurata, ku minähän en oo ollenkaa semmone..”

”No vois vaik ottaa kuulokkeita ja konetta pois päiväks pariiksi kerran ei osata opetusta seurata..”

Opiskelijat toivovat opettajilta ja ohjaajilta muutoksia tiedottamisessa. He haluavat olla tietoisia itseään koskevista asioista nykyistä enemmän sekä toivoivat, että heidän mielipidettään kysyttäisiin jatkossa suoraan ennen päätöksien tekemistä. Useissa tapauksissa he eivät mielestään olleet saaneet tietoa tarpeeksi ajoissa esimerkiksi tulevasta tapahtumasta. Opiskelijat kokevat tällöin, ettei heillä tai heidän mielipiteillään ole väliä. He toivovat myös, että asia kirjoitetaan esimerkiksi taululle ylös, eikä vain sanota ohimennen.

”No semmone muutos että asioista.. että informoitas asioista enemmän.. et meidän luokassa ainaki informoidaan tosi myöhään jutuista, mitä on tulossa.. et vaik ku oltiin lähdössä joululomalle ni kerrottiin vasta sitte, et ois voitu tulla yheksäks kouluun ku kaikki oli tullu jo kaheksaks..”

”Joistakin asioista saatiin kuulla toisen ryhmän opettajalta että ei omalta.. Että meidän luokanvalvoja oli ilmottanu meidän luokan johonki eikä ollu kysyny meiltä mitään...”

6. Johtopäätökset

Tutkimuksessa kuvataan Luovin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan muihin opiskelijoihin, ohjaajaan ja opettajaan. Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää Luovin sosiaalista oppimisympäristöä, jonka yksi osa-alue ovat vuorovaikutussuhteet.

Luovin opiskelijoille vuorovaikutussuhteet muihin opiskelijoihin ovat korvaamattoman tärkeitä sosiaalisessa oppimisympäristössään. Opiskelukavereilta haetaan tukea opintoihin ja tunneilla jaksamiseen, kun hankalilta tuntuvat tehtävät tai opiskeluun liittyvät tunteet voidaan jakaa jonkun samassa tilanteessa olevan kanssa. Puhumisen ja asioiden jakamisen merkitys opiskelijoiden kesken on yllättävän tärkeää. Puhuminen henkilökohtaisista asioista ei tunnu luontevalta ohjaajan tai opettajan kanssa, joten hyvät vuorovaikutussuhteet muihin opiskelijoihin näyttävät olevan tärkeimmässä roolissa opiskelun mielekkyyden ja jaksamisen kannalta.

Opiskelijoille on myös tärkeää olla osa luokkaryhmää ja kokea olevansa hyväksytyjä sosiaalisessa oppimisympäristössään. Laineen (2002) mukaan nuori kaipaakin läheisen ystävyuden lisäksi hyvien ystävien ja kavereiden muodostamaa sosiaalista verkostoa. Kokemukset omassa ikäryhmässä kehittävät sosiaalisen todellisuuden tajuamista ja luokkakaverit vaikuttavat ratkaisevasti opiskelijan minäkäsityksen, erityisesti sosiaalisen minäkuvan, muodostumiseen ja kehittymiseen. Kavereiden hyväksyvä suhtautuminen ja positiivinen palaute ovat tärkeitä itsetunnon kehittymiselle. Opiskelija muodostaa toisten reaktioista käsityksen siitä, miten hänen odotetaan käyttäytyvän tai miten hänen tulisi käyttäytyä. Kaverisuhteiden tärkeä tehtävä on tukea nuoren erilaisia tarpeita, kuten mahdollisuuksia tehdä sosiaalisia vertailuja ja kokea ryhmään kuulumista. Lähihenkilöiden palaute rakentaa nuoren käsitystä itsestään, mikä puolestaan vaikuttaa hänen suhtautumiseensa muihin. (Aho&Laine 2002, 163-164, 177-179)

Muiden opiskelijoiden suhtautuminen on Luovin opiskelijoille merkittävintä heidän itsetuntonsa kannalta. Opiskelijoille on erittäin tärkeää, että he voivat olla koulussa oma itsensä ja tulevat sellaisinaan hyväksytyiksi kavereiden taholta. Hyväksynnästä viestii Luovilla opiskelijoiden mukaan se, ettei minkäänlaista kiusaamista esiinny, ja toisia kohdellaan arvostavasti. Myös Himberg (2002) on sitä mieltä, että opiskelukavereilta saadun hyväksynnän ansiosta opiskelijat kokevat voivansa olla sellaisia kuin ovat. Nuoret testaavat jatkuvasti käsitystään ympäröivästä maailmasta. Samanlaiset mielipiteet muiden kanssa todistavat, että heidän tapansa jäsentää maailmaa, heidän maailmankuvansa, on oikea. Varsinkin heikomman itsetunnon omaavien

nuorten itsearvostus on riippuvainen muilta saadusta palautteesta. (Himberg 2002, 58) Hyvät ihmissuhteet ja erityisesti myönteiset kontaktit ystävien ja kaverien kanssa luovat perustaa nuoren jokapäiväiselle henkiselle hyvinvoinnille ja tasapainoisen persoonallisuuden rakentumiselle. Parhaimmillaan läheiset ystävät vahvistavat toistensa itsetuntemusta ja itsetuntoa sekä tukevat henkistä kasvua ja identiteetin rakentumista. Kaverisuhteet tarjoavat myös mahdollisuuden päästä mukaan sosiaalisiin vuorovaikutustilanteisiin, joissa nuoret voivat oppia sosiaalisia taitoja. (Aho&Laine 2002, 178-179)

Myös ohjaajan ja opettajan kannustus on Luovin opiskelijoille tärkeää, jotta he voisivat tuntea itsensä hyväksi koulussa. Heiltä kaivataan enemmänkin selkeää ja sanallista kehumista. Ohjaajalla on paljon työtehtäviä kuten opiskelijoiden tavoitteiden täsmentäminen, keskinäisten suhteiden ja niiden ristiriitojen selvittäminen sekä opiskelijan edistymisen seuranta. (Limberg & Jauhiainen, 2002, 176-177) Ohjaaja koetaan usein mallina opiskelijoiden minuuden prosesseissa, minkä vuoksi ohjaajan ilmentämä asenne työtään kohti voi myös heijastua opiskelijoiden asenteeseen opiskelua kohti. Ohjaajan on myös tärkeää pystyä aktiiviseen ja empaattiseen kuuntelemiseen, jotta hän voi ymmärtää ohjattaviaan. Opiskelija on herkkä lukemaan ohjaajansa negatiivista asennetta, mikä taasen tuhoaa luottamuksen ohjaajan ja opiskelijan väliltä. (Isokorpi 2004, 76-77) Luovin opiskelijat kokevat ohjaajan positiivisena asiana luokassa. Heidän mielestään ohjaajan asenteella on merkitystä opiskelijan ja ohjaajan väliseen vuorovaikutukseen sekä opiskelijoiden opiskeluuntoon.

Luovin opiskelijoiden mielestä opettaja on selvästi heille auktoriteetti, mutta välillä myös vähän rennompia työtehtäviä saa opiskelijat kiinnostumaan aiheesta enemmän. Isokorven (2004) mukaan opettajan auktoriteettirooli antaa opiskelijalle mahdollisuuden olla vain riippuvassa roolissa. Kun opettaja pystyy herättämään opiskelijan kiinnostuksen käsiteltävää asiaa kohtaan soveltavalla tavalla, muuttuu hänen ja opiskelijoiden välinen vuorovaikutus motivoivaksi. (Isokorpi 2004, 150) Koulussa onnistumista ja jaksamista parantaa myös opettajan ja ohjaajan antama kannustava palaute. Palaute auttaa opiskelijaa oppimaan ja uudistumaan. Opiskelijan yrityksistä on annettava positiivista palautetta ja opiskelijaa tulee kannustaa yrittämään vielä parempiin tuloksiin. Opiskelija huomaa tällöin olevansa arvokas, taitava ja muille ihmisille tärkeä. Annettavan palautteen tulee kuitenkin olla aitoa, sillä opiskelija vaistoa hänelle annetun epäaidon palautteen. Tämä voi johtaa siihen, ettei opiskelija enää pidä aitoakaan positiivista palautetta arvokkaana. Opiskelijan kasvua tukevan palautteen antaminen edellyttää opiskelijan tuntemista. Oikein annettu palaute onnistumisesta saa opiskelijan kokemaan, että aikuinen on aidosti kiinnostunut hänestä ja hänen

tulevaisuudestaan, mikä taas lisää hänen sitoutumistaan opintoihin. Joskus palaute voi olla myös kriittistä, mikä koettelee vahvasti opiskelijan tunnemaailmaa ja sisimpää. Luontainen reagointi kritiikkiin on puolustautuminen, koska kritiikki voi olla ristiriidassa hänen omaan käsitykseensä puutteistaan sekä tekemistään virheistä. Myönteisen ja suhdetta rakentavan palautteen antamisen tavoitteena kuitenkin on toisen kannustaminen entistä parempaan toimintaan, oma oppiminen ja keskinäisten suhteiden parantaminen. (Silvennoinen 2004, 163, 165; Aho & Laine 2002, 57; Lämsä 2010b, 45-46)

Opettajan tulisi kohdella opiskelijoita vastavuoroisesti ja tasavertaisesti (Isokorpi 2004, 74). Luovin opiskelijat toivovat opettajan kohtelevan heitä tasavertaisesti niin, ettei kukaan tuntisi itseään toista huonommaksi. Myös opettajan ja opiskelijan vuorovaikutussuhteella on siis vaikutusta opiskelijoiden itsetunnon kehittymiselle. Luovin opiskelijoiden mukaan vuorovaikutussuhteessa opettajan kanssa ongelmia aiheuttivat lähinnä tilanteet, joissa opettajan sanomiset ymmärrettiin väärin ja toinen osapuoli loukkaantui ilman todellista syytä. Opettajan ja opiskelijoiden väliset ongelmat johtuvatkin usein epäonnistuneesta vuorovaikutuksesta, kun osapuolet tulevat tahattomasti väärinymmärretyiksi (Räsänen 1999, 192).

Yksi aikuisen tärkeimmistä rooleista koulumaailmassa on luoda nuorelle turvallinen ympäristö ja avoin ilmapiiri luokkaan (Isokorpi 2004, 74–75). Ohjaajan ja opettajan kanssa vuorovaikutus painottuu opiskelujen ympärille. Luovin opiskelijat kokevat vuorovaikutuksen ohjaajan ja opettajan kanssa olevan turvallista ja luottamuksellista silloin, kun heille on asetettu selvät rajat, mutta heitä myös kuunnellaan rajojen asettamisessa. Silvennoisen (2004) mukaan sopimuksien ja rajojen avulla usein vahvistetaan luottamusta, sillä se luo ihmiselle turvallisuudentunteen. Luottamuksen tulee ilmetä ihmissuhteessa molemminpuolisena, jotta vuorovaikutus olisi toimivaa. Kun rajat asetetaan ryhmälle yhdessä, pyritään ennalta ehkäisemään haitallisten konfliktitilanteiden syntymistä sekä saamaan opiskelijalle tunne, että hänen mielipidettään kuunnellaan ja arvostetaan. Rajoja näin ollen myös kunnioitetaan paremmin, kun niiden laadinnassa on itse saanut olla mukana. (Silvennoinen 2004, 197; Isokorpi 2004, 148)

Opiskelijoille on myös tärkeää, että heitä kuunnellaan ja heidän mielipiteitään ja ideoitaan otetaan käyttöön. Isokorven (2004) mukaan luottamus opettajaa ja ohjaajaa kohtaan kasvaa, kun he kuuntelevat opiskelijan sanoja ja tekoja. Opettajan ja ohjaajan tulee myös pyrkiä varmistamaan, etteivät heidän omat sanansa ja tekonsa ole ristiriidassa, sillä tällöin ihmistä ei koeta turvallisenä. (Isokorpi 2004, 152) Opiskelijat kiinnittävät omasta mielestään vuorovaikutuksessa eniten huomiota sanoihin. Osalle elekielen tunnistaminen ja ymmärtäminen tuntuu olevan todella vaikeaa,

jolloin sanojen merkitys korostuu entisestään. Kuitenkin opiskelijoita mietityttävät erityisen paljon myös esimerkiksi ohjaajien ja opettajien tavat katsoa heitä. Hämmennystä herättää nimenomaan ristiriitaisuus sanojen ja eleiden välillä. Opiskelijat kiinnittävät huomiota esimerkiksi iloisuuteen, reippauteen ja muihin ilmeistä ja eleistä pääteltäviin seikkoihin.

7. Pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli kuvailla Luovin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden kokemuksia vuorovaikutussuhteistaan muihin opiskelijoihin, ohjaajaan ja opettajaan. Opiskelijoiden kokemukset vuorovaikutuksesta olivat suureksi osaksi positiivisia, mutta kehitettävääkin löytyi.

Opinnäytetyöprosessimme alkoi syksyllä 2009. Aihevalinta nousi omasta kiinnostuksestamme nuoriin ja nimenomaan heidän kokemuksistaan koulumaailmasta ja opiskelusta. Aiheemme oli aluksi hieman erilainen ja se muokkaantui monien mutkien kautta pikkuhiljaa nykyiseksi käytyämme keskusteluja ohjaavien opettajien sekä Luovin yhdyshenkilön kanssa. Lopulliseen aiheenvalintaan vaikutti se, että opiskelijoiden vuorovaikutussuhteita Luovilla oli aiemmin tutkittu lähinnä ulkoapäin, mutta halusimme tuoda esille nuorten omat kokemukset. Aiheen ajankohtaisuus lisäsi myös mielenkiintoamme, sillä Luovilla on mietitty ratkaisuja nuorten koulutuksesta syrjäytymiseen monien koulutuksien ja julkaisujen kautta.

Päätimme tehdä opinnäytetyön yhdessä, sillä mielenkiintomme ovat hyvin samankaltaiset ja parityönä ajattelimme saavamme tutkimukseemme lisää laadukkuutta tuomalla eriäviä ajatuksia esille. Täydensimme mutta toisaalta myös kyseenalaistimme toistemme ajatuksia, mikä rikastutti tutkimustamme. Kahden tutkijan yhteistyö on mielestämme yksi tutkimuksemme keskeisistä vahvuuksista. Yhtenä oppimistavoitteenamme oli kehittää yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja haastattelemiemme opiskelijoiden sekä Luovin henkilöstön kanssa. Kuuntelutaitomme kehittyivät, kun haastattelutilanteissa jouduimme todella miettimään, mitä opiskelijat haluavat meille sanoa sekä selvittää, olemmeko ymmärtäneet asiat oikein. Normaalista arkipäiväisestä keskustelusta poiketen haastattelutilanteissa tunsimme kehittyvämmme vuorovaikutustaidoissa. Kuitenkin jälkeinpäin haastattelunauhoja kuunnellessamme pystyimme refleктоimaan joitakin tilanteita haastatteluista, joissa olisimme pystyneet toimimaan vuorovaikutustilanteessa tutkimusta edistävämällä tavalla. Esimerkiksi tilanteessa, jossa opiskelija vastasi, ettei tiedä vastausta kysymykseemme, olisimme voineet kysellä tarkemmin, mikä kysymyksessä on epäselvää eikä siirtyä seuraavaan kysymykseen. Ennen kaikkea yhteistyö- ja vuorovaikutustaitomme kuitenkin kehittyivät juuri yhteistyössä toistemme kanssa, sillä jouduimme ratkaisemaan monia vaikeita tilanteita yhteistyöhön liittyen sekä tekemään useita kompromisseja.

Haastattelut olivat meille tutkimusprosessin antoisin vaihe, kun pääsimme toteuttamaan tutkimussuunnitelmaamme käytännössä. Mielestämme teemahaastattelu oli oikea valinta

aineistonkeruuseen ja olemme tyytyväisiä saamaamme aineistoon. Ensimmäiset haastattelut eivät ehkä edenneet niin sujuvasti kuin olisimme toivoneet, sillä olimme molemmat tutkijoina kokemattomia. Opimme nopeasti, kuinka huomaamatta puhuimme haastattelutilanteissa johdattelevaan sävyyn. Emme kuitenkaan antaneet opiskelijoille suoraan valmiita vastauksia ja pyrimme kiinnittämään puheeseemme entistä enemmän huomiota jokaisessa haastattelussa ja mielestämme kehityimme haastattelijoina lyhyessäkin ajassa. Parhaimmillaan saimme vastauksia teemahaastattelun mukaisesti avoimiin kysymyksiin, joista kysyimme jatkokysymyksiä niistä asioista, joista opiskelija halusi puhua. Analyysivaiheessa tiedostimme oman esiyymmärryksemme ja ihmiskäsityksemme ja ennemmin varoimme niiden näkymistä tulkinnoissa, kuin annoimme niiden vaikuttaa tulkintaan. Saavutimme siis tavoitteemme oppia tarkastelemaan kriittisesti omien ihmiskäsityksemme ja esiyymmärryksemme merkitystä tutkimustuloksia raportoidessamme.

Opinnäytetyöprosessiimme kuului ensikertalaisina paljon alamäkiä ja epätoivon tunteita, mutta myös onnistumisen riemua ja iloa uuden oivaltamisesta, mikä motivoi meitä eteenpäin. Kannustimme myös toinen toisiamme eteenpäin koko prosessin ajan, mikä on jälkepäin ajateltuna ollut suuri voimavara silloin, kun motivaatio on ollut hetkellisesti kadoksissa. Prosessin loppuvaiheessa huomaamme, että suunnitteluvaiheessa kompastelimme moniin nyt selkeiltä tuntuviin haasteisiin. Tavoitteenamme oli kehittää tutkimuksellista kehittämisosaamistamme oppimalla, miten laadullinen tutkimus tehdään ja mitä tutkimusprosessi sisältää. Prosessin loppusuoralla hahmotamme kokonaisvaltaisemmin, mitä kaikkea laadullisen tutkimuksen tekemisessä on otettava huomioon sekä ymmärrämme, miksi perusteellinen suunnitteleminen ja tutkimuskirjallisuuteen perehtyminen on välttämätöntä. Olemme tutkimusprosessin myötä päässeet hieman raapaisemaan pintaa meille kokonaan uudessa maailmassa ja on ollut antoisaa huomata, kuinka paljon olemme tutkijoina kehittyneet, vaikka paljon on vielä oppimatta. Näiden kokemusten myötä olemme jatkossa valmiimpia tarttumaan erilaisiin kehittämishankkeisiin, joita työelämässä kohtaamme.

Tutkimuksemme tärkein johtopäätös on se, että opiskeluissa vuorovaikutus- ja ihmissuhteet ovat ratkaisevan merkittävässä asemassa opiskelijoiden jaksamisen ja opiskelumotivaation kannalta. Nimenomaan opiskelijoiden omalta ikäryhmältään eli opiskelutovereiltaan saama tuki, kannustus ja hyväksyntä ovat tärkeintä opiskelun mielekkyyden kannalta. Esiyymmärryksemme oli se, että opiskelukaverit ovat tärkeitä opiskelijoille, mutta meidät kuitenkin yllätti se, kuinka suureen arvoon opiskelijat nostivat kaverit koulussa. Tutkimustulokset tukevat kehityspsykologisia käsityksiä siitä, että vertaistuki ja samanikäisten kavereiden hyväksyntä ovat nuorille ensiarvoisen tärkeää.

Tutkimuksemme mukaan tämä pätee myös koulumaailmassa. Tutkimustuloksemme vastaavat mielestämme tutkimustehtäväämme ja Luovi saa tutkimuksestamme arvokasta tietoa opiskelijoiden kokemuksista. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää myös muussa nuorten kanssa tehtävässä työssä.

Ymmärrämme nyt paremmin nuorten tarvetta saada opinnoissa tukea omalta ikäryhmältään. Kiinnostava jatkotutkimusaihe olisikin tutkia lisää nuorten toisilta saamaansa sosiaalista tukea ja sen vaikutusta ja hyödyntämistä opinnoissa menestymiseen. Luovilla voitaisiin esimerkiksi järjestää projekti, jossa panostetaan erilaisten opiskelijoiden tutustuttamiseen erilaisilla vuorovaikutusryhmillä sekä seurattaisiin, onko uusilla vuorovaikutussuhteilla positiivista vaikutusta opiskelijoiden innostukseen käydä koulussa ja opiskella. Onnistuneissa ja epäonnistuneissa vuorovaikutussuhteissa opiskelijoilta voitaisiin kysyä kokemuksia siitä, mikä sai vuorovaikutussuhteen toimimaan tai epäonnistumaan.

On tärkeää, että jokaisella opiskelijalla olisi toimivia vuorovaikutussuhteita koulussa. Opettajalla ja ohjaajalla on vastuu sellaisten tilanteiden rakentamisesta, joissa opiskelijat ovat keskenään vuorovaikutuksessa. Ehdottaisimme myös, että Luovilla kiinnitettäisiin entistä enemmän huomiota opiskelijoiden mielipiteen kysymiseen ja asioiden tehokkaaseen tiedottamiseen. Opiskelijoiden mielipiteet voivat olla ristiriidassa keskenään, mutta opiskelijat kokevat tärkeäksi, että he ovat saaneet ilmaista omat ajatuksensa. Vaikka tulevista tapahtumista tiedotettaisiin hyvissä ajoin, opiskelijat saattavat tarvita muistuttamista lähempänä tapahtumaa tai johdonmukaista tulevien tapahtumien kirjoittamista ylös esimerkiksi luokan taululle.

Tulevina sosionomeina (AMK) koemme tämän prosessin vahvistaneen ammatillisuuttamme. Olemme tehneet paljon taustatutkimusta omaa tutkimustamme varten ja avanneet paljon meille oudompia käsityksiä kuten vuorovaikutus, teemahaastattelu ja sosiaalinen oppimisympäristö. Näiden käsitteiden hallitseminen auttaa meitä työelämässä, sillä pystymme nyt paremmin kehittämään tuntemamme teorian pohjalta omia mielipiteitämme sekä käyttämään niitä hyväksi tekemässämme työssä.

LÄHTEET

Aho, S. & Laine, K. 2002. Minä ja muut. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Gordon, T. 2006. Toimiva koulu. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1996. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerrus kirjapaino Oy.

Hatakka, T. & Nyberg, R. 2009. Turvallinen oppimisympäristö ammatillisessa koulutuksessa. Opettajankoulutuksen kehittämishanke. Tampereen ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Himberg, L. & Jauhiainen R. 2002. Suhteita. Minä, me ja muut. Porvoo: Ws Bookwell Oy.

Hintsanen L. 2010. Ohjausprosessi valmentavassa koulutuksessa. Teoksessa: Veivo, L. & Lämsä, A-L. (toim.) Mun mahdollisuus - Luovin valmentavassa koulutuksessa. Luovin julkaisuja 1/2010. Ammattiopisto Luovi: Oulu, 143-152.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan kirjapaino oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimus-haastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Ikonen, O. & Virtanen, P. (toim.) 2001. Hojks. Erilaisia oppijoita, erilaisia lähestymistapoja. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Isokorpi, T. 2004. Tunneoppia. Parempaan vuorovaikutukseen. Juva: Wsoy.

Järvikoski, A. & Härkäpää, K. 2008. Kuntoutuksen perusteet. Jyväskylä: Wsoy.

Kosonen I., Selin, T. & Naaralainen S. 2009. Oppimisympäristö ja sen muutoksen vaikutuksia opiskeluun. Opettajankoulutuksen kehittämishanke. Tampereen ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Kronqvist, E.-L. & Pulkkinen, M.-L. 2007. Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen. Helsinki: Wsoy.

Kuronen, I. 2010. Peruskoulusta elämäkouluun. Ammatillisesta koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevien nuorten aikuisten tarinoita peruskoulusuhteesta ja elämäkulusta peruskoulun jälkeen. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos.

Laine, T. 2001. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 – Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lunti, L. 2009. Hyvien matematiikan osaajien huono motivaatio. Sosiaalisen oppimisympäristön, tavoitteiden, intressien, itsetunnon ja toiminta- ja tulkintatapojen vaikutus motivaatioon. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Erityispedagogiikan pro gradu –tutkielma.

Lämsä, A-L. 2010a. Valmentava koulutus nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. teoksessa: Veivo, L. & Lämsä, A-L. (toim.) Mun mahdollisuus – Luovin valmentavassa koulutuksessa. Luovin julkaisuja 1. Ammattiopisto Luovi: Oulu, 25-35.

Lämsä, A-L. 2010b. Kasvatuksellinen kuntoutus valmentavassa koulutuksessa. teoksessa: Veivo, L. & Lämsä, A-L. (toim.) Mun mahdollisuus – Luovin valmentavassa koulutuksessa. Luovin julkaisuja 1. Ammattiopisto Luovi: Oulu, 37-50.

Meisalo, V., Sutinen, E. & Tarhio, J. 2000. Modernit oppimisympäristöt. Tietotekniikan käyttö opetuksen ja oppimisen tukena. Juva: WS Bookwell Oy.

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

- Mäki, T. 2004. Laadun informaatio-ohjauksen haasteet. Hoitohenkilökunnan ja laatusuosittelujen laadulle antamien merkitysten harmonisuus ja ristiriitaisuus. Kuopion yliopiston julkaisuja e. yhteiskuntatieteet 109.
- Mäntykivi, K. & Merentie M. 2010. Nivelvaiheiden haasteet. Teoksessa: Veivo, L. & Lämsä, A-L. (toim.) Mun mahdollisuus - Luovin valmentavassa koulutuksessa. Luovin julkaisuja 1/2010. Ammattiopisto Luovi: Oulu, 91-98
- Perttula, J. 1996. Kokemus psykologisena tutkimuskohteena. Johdatus fenomenologiseen psykologiaan. Tampere: Tampereen yliopiston jäljennepalvelu.
- Perttula, J. & Lomaa, T. 2006. Kokemuksen tutkimus. Merkitys – tulkinta – ymmärtäminen. Helsinki: Dialogia Oy.
- Raatikainen, H.1990. Itsetuntemus vuorovaikutustaidoiksi. Vaasa: Vaasa Oy.
- Räsänen, P., Arikoski, J., Mäntynen, P. & Perttula, J. 1999. Opettajuuden psykologia. Jyväskylä: Julkishallinnon koulutuskeskus Oy.
- Silvennoinen, M. 1999. Elämää verkostoissa – Toimivat ihmissuhteet. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Silvennoinen, M. 2004. Vuorovaikutuksen avaimet. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino oy.
- Surakka, S. 2008. Nuorten mielenterveyden edistäminen erityisnuorisotyössä: ryhmähaastattelu erityisnuorisotyöntekijöille. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu –tutkielma.
- Syrjälä, E., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari S. 1994. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Rauma: Kirjapaino West-Point Oy.
- Tuomi, N. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä. Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Veivo, L. 2010a. Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus. Teoksessa: Veivo, L. & Lämsä, A-L. (toim.) Mun mahdollisuus - Luovin valmentavassa koulutuksessa. Luovin julkaisuja 1/2010. Ammattiopisto Luovi: Oulu, 15-22.

Veivo, L. 2010b. Valmentavan kuntoutuksen vuosi. Teoksessa: Veivo, L. & Lämsä, A-L. (toim.) Mun mahdollisuus - Luovin valmentavassa koulutuksessa. Luovin julkaisuja 1/2010. Ammattiopisto Luovi: Oulu, 81-90.

Valpola, A. 2000. Kehityskeskustelun mahdollisuudet. Juva: Wsoy.

Varto, J. 1992. Fenomenologinen tieteen kritiikki. Filosofisia tutkimuksia Tampereen yliopistosta vol. 30. Sufi-tutkimuksia 1. Tampere: Tampereen yliopisto.

Vilppola, T. 2007. Reaalipedagoginen toimintaprosessi – Sosiaalipedagogisen työn sovellus koulutuksesta syrjäytymässä olevien nuorten kokonaisvaltaisessa tukemisessä. Väitöskirja. Oulun yliopisto. Acta Universitatis Ouluensis E 88.

Vilen, M. Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. Juva: WS Bookwell Oy.

Internet:

Opetusministeriön valtakunnallinen ESR-kehittämishjelma 2007–2013. Hakupäivä 21.4.2010

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/EU-asiat/EU-rakennerahastot/ohjelmat/Kehittamishjelmat/Paremmat_ajentaidot_ja_opintojen_kautta_txiin.pdf

Kosonen, I., Selin, T. & Naaralainen S. 2009. Oppimisympäristö ja sen muutosten vaikutuksia opiskeluun. Hakupäivä 21.4.2010

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/8101/Kosonen.Irina_Naaralainen.Samuli_Selin.Tuula.pdf?sequence=2

Lallukka, R. 2010. Melba – Arviointimenetelmän soveltuvuus ammatillisen erityisoppilaitoksen opiskelijoiden arvioinnissa. Tapaustutkimus, kohteena Invalidiliiton Järvenpään koulutuskeskuksen auto-osasto. Hakupäivä 17.2.2011

http://www.vamlas.fi/tiedosto/Melba_tutkimus_Lallukka.pdf?PHPSESSID=df6f7a83b610dbf97d5aa73bf5ccd7dd

Puustinen, S. 14.10.2009. Laadullinen tutkimus ja teemahaastattelut. Teknillinen korkeakoulu. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus. Dia 2. Hakupäivä 22.2.2010

Ammattiopisto Luovi, Toimintakertomus 2008. Hakupäivä 21.4.2010

http://www.luovi.fi/Yleista/Materiaalit_ja_logot

Lämsä A. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Hakupäivä 21.4.2010

<http://herkules oulu.fi/isbn9789514290213/isbn9789514290213.pdf>

Ammattiopisto Luovi. Mun reitti – projekti 2009–2012. Hakupäivä 17.2.2011

http://www.luovi.fi/Yleista/Projektit/Mun_reitti

Sosiaaliportti, ECTS –kompetenssit 2010. Hakupäivä 23.1.2011

http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/

Ylen uutiset 22.6.2011. Hallitus antaa työllistämiseen lisäbudjetin. Hakupäivä 5.10.2011

http://yle.fi/uutiset/teemat/vaalit_2011/2011/06/hallitus_antaa_tyollistamiseen_lisabudjetin_2681924.html

Finlex: Nuorisolaki 27.1.2006/72. Hakupäivä 5.10.2011

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje ja suostumus opiskelijoiden huoltajille

Liite 2. Saatekirje ja suostumus opiskelijoille

Liite 3. Teemarunko

Liite 4. Analyysitaulukko 1

Liite 5. Analyysitaulukko 2

Liite 6. Analyysitaulukko 3

Liite 7. Yhteistyösopimukset

Hyvä vanhempi

Opiskelijoiden vuorovaikutussuhteet opettajiin, ohjaajiin ja opiskelutovereihin ovat tärkeitä opiskeluiden onnistumiselle. Sosiaalinen oppimisympäristö on jatkuvasti kehittyvä ja muuttuva ja sen tarkoituksena on vastata yhä paremmin oppilaiden tarpeisiin.

Teemme Oulun seudun ammattikorkeakouluun opinnäytetyötä Luovin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden kokemuksista vuorovaikutussuhteistaan opettajan, ohjaajan ja muiden opiskelijoiden kanssa. Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää Luovin sosiaalista oppimisympäristöä opiskelijoiden omien kokemusten pohjalta. Kyseessä on laadullinen tutkimus ja tarvittava aineisto kerätään haastattelujen avulla.

Nuorene opiskelee ammattiopisto Luovin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa ja on ilmaissut kiinnostuksensa osallistua tutkimukseen. Pyydämme myös Teidän lupaanne nuorene haastatteluun. Haastattelu on tarkoitus toteuttaa toukokuussa 2011 Ammattiopisto Luovin tiloissa. Haastattelusta saatavaa aineistoa käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti . Osallistujien henkilötiedot eivät tule muiden kuin tutkijoiden käyttöön ja haastateltavat eivät ole tutkimuksesta tunnistettavissa.

Jos Teillä on kysyttävää, ottakaa meihin rohkeasti yhteyttä niin kerromme lisää tutkimuksesta.

keväisin terveisin,

Hanna Huttunen

sosionomi opiskelija

puh. xxx xxxxxxxx

email xxxxxxxxxxxx

Hanna Kivelä

sosionomi opiskelija

puh. xxx xxxxxxxx

email xxxxxxxxxxxx

Lupalappu Luovin ohjaajalle palautettavaksi xx.xx.xxxx mennessä.

Annan luvan/En anna lupaa _____ osallistua tutkimukseen

(Alleviivaa haluamasi vaihtoehto)

paikka ja aika

allekirjoitus ja nimen selvennys

Vuorovaikutussuhteesi opettajiin, ohjaajiin ja opiskelutovereihin ovat osana sosiaalista oppimisympäristöä merkittävän tärkeitä opiskeluidesi onnistumiselle. Sosiaalinen oppimisympäristö on jatkuvasti kehittyvä ja muuttuva ja sen tarkoituksena on vastata yhä paremmin tarpeisiisi opiskelijana.

Teemme Oulun seudun ammattikorkeakouluun opinnäytetyötä Luovin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoiden kokemuksista vuorovaikutussuhteistaan opettajan, ohjaajan ja muiden opiskelijoiden kanssa. Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää Luovin sosiaalista oppimisympäristöä teidän opiskelijoiden omien kokemusten pohjalta. Aineisto kerätään haastattelun avulla.

Haastattelu on tarkoitus toteuttaa toukokuussa 2011 ammattiopisto Luovin tiloissa. Haastattelusta saatavaa aineistoa käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Haastateltujen henkilötiedot tulevat ainoastaan tutkijoiden käyttöön, eivätkä haastateltavat ole raportista tunnistettavissa.

Olemme erittäin kiinnostuneita Sinun kokemuksistasi. Jos olet kiinnostunut, pyydämme lupaasi käyttää haastattelussa antamiasi tietoja tutkimuksemme teossa. Jos sinulla on kysyttävää tutkimukseen liittyen, ota meihin rohkeasti yhteyttä niin kerromme lisää.

Keväisin terveisin,

Hanna Huttunen

sosionomi opiskelija

puh. xxx xxxxxxxx

email xxxxxxxxxxxx

Hanna Kivelä

sosionomi opiskelija

puh. xxx xxxxxxxx

email xxxxxxxxxxxx

Suostun/En suostu osallistumaan tutkimukseen.

(Alleiviivaa haluamasi vaihtoehto)

paikka ja aika

allekirjoitus ja nimen selvennys

Sosiaalinen oppimisympäristö

Millaisena opiskelija kokee sosiaalisen oppimisympäristönsä?

Vuorovaikutussuhteet

Millaisena opiskelija kokee suhteensa muihin opiskelijoihin?

Millaisena opiskelija kokee ohjaajan ja opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen?

Millaisena opiskelija kokee opettajan ja opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen?

Miten vuorovaikutusta ohjaajien, opettajien ja opiskelutovereiden kanssa voitaisiin kehittää?

- Millaisia muutoksia opiskelija toivoo vuorovaikutukseen?
- Millainen merkitys vuorovaikutuksella nuoren kokemuksen mukaan on opiskelujen mielekkyyteen?

Opiskelukaverit

Asiat eivät patoudu sisälle Asioista voidaan puhua Ei yksin mieti näitä juttuja	Kommunikointi tärkeää	Sosiaaliset taidot tärkeitä keskusteltaessa
Kuuntelukyky Asiallinen keskustelija Myötäilee Kommentoi väliin Osaa puhua syvällisesti On oma itsensä/ei esitä Puhuu suoraan/ei kiertele ja kaartele	Aktiivinen keskustelija	
Kutsuva katse Katsoo silmiin Iloisuus	Eleet	Sanaton vuorovaikutus merkittävää ikätoverin kanssa
Henkinen ikä sama Ymmärtäväinen Huomaavainen Auttavainen Tasapainoinen	Arvostettavat piirteet koulukaverissa	
Uskaltaa ja voi olla oma itsensä Ei tarvitse esittää mitään Arvostetaan sellaisena kuin on Ei tarvitse olla kovis	Persoonallisuuden tukeminen	Itsetunto vahvistuu, kun saa olla oma itsensä
Ottaa toiset huomioon Rento/ei stressaa turhaan Ei vähätellä muita Kyselee kuulumisia	Kannustava kohtelu	
Voi kysyä neuvoa tunneilla Auttaa jaksamaan koulussa Kaverit motivoivat Helpompaa mennä tunneille	Koulussa viihtyminen	Ihmissuhteiden merkitys koulussa suuri
Saa näyttää hyvät ja huonot päivät Pyydetään mukaan porukoihin	Turvallisuuden tunne	

Ohjaaja

Kohdellaan kuin muitakin Kysytään mielipiteitä	Arvostava kohtelu	Ohjaajan asenne hyväksyvä ja arvostavaa
Osa rauhoittaa tilanteet Puuttuu ongelmatilanteisiin Auttaa heti kun voi	Ohjaustaidot	
Ei liian painostava Helposti lähestyttävä Ei liian vakava	Ohjaustyyli	
Hyväntuulisuus Reippaus Pirteys Keksii haastavaa tekemistä	Innostava työote	
Tärkeintä ovat sanat Ei tunnista eleitä	Sanat tärkeitä	Toimiva vuorovaikutus on suoraa puhetta
Sanotaan suoraan Ei ilmehditä	Selkeä kommunikointi	
Kyselee kuulumisia – välittää Voi aina pyytää apua	Turvallisuuden tunne	Luottamus rakennetaan aidolla välittämällä
Henkilökohtaisista asioista hankala puhua	Luottamus	
Kahdenkeskistä aikaa Läsnä tunneilla Auttaa apua kysyttäessä	Ajan anto	

Opettaja

Informoidaan asioista ajoissa	Tiedottaminen	Merkittävyyden tunne tulee tasa-arvosta
Kysytään mielipidettä Ei vähätellä Ei pakoteta ryhmitöihin	Opiskelijoiden arvostus	
Poissaoloissa samat seuraukset Ei suosita ketään Opettaja ja ohjaaja samalla tasolla Ei puhu ylempänä	Tasa-arvoisuus	
Asianmukaisuus Johdonmukaisuus Huumorintajuisuus	Arvostettavat piirteet	Toimiva rooli vaatii johdonmukaisuutta
Keinoja pulikointia vastaan Häiriköt kuriin Poissaolot kuriin	Kurinpito	
Opettaja kuuluu olla ylempänä Luokan pää, mutta ei kuningas	Asema luokassa	
Puhutaan suoraan Sanat ratkaisee	Sanojen merkitys	Sanallinen vuorovaikutus ratkaisevassa asemassa
Ei vihjailua Käytetään selkokieltä	Selkeä kommunikointi	

OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS

Opiskelija	Etinimi	HANNA HANNA	Sukunimi	KIVELÄ HUTTUUNEN
	Sähköpostiosoite	[REDACTED]		
	Koulutusohjelma	SOSIAALIALAN KO.		
Toimeksiantaja	Organisaation nimi	AMMATTIPRESTO LUON		
	Työn ohjaaja/yhteyshenkilö	ANNA-LIISA LÄMSÄ	Osoite	[REDACTED]
	Puhelin	[REDACTED]	Sähköposti	[REDACTED]
Oulun seudun ammattikorkeakoulu	Yksikön nimi	SOSIAALI- JA TERVEYSALA		
	Ohjaava opettaja	PIRKKO PIETILÄ, PAIVI RAUTO	Osoite	[REDACTED]
	Puhelin	[REDACTED]	Sähköposti	[REDACTED]
Opinnäytetyö	Aiheilyönnimi	AMMATTIPRESTO LUONIN OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA NUOROVAIKUTUSSUHTEIDEN		
	Kehittämis-/tutkimustehtävän tavoite ja tulos	OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSET NUOROVAIKUTUSSUHTEIDEN OPETTAMINEN, OHJAAJAN JA MUIDEN OPISKELIJOIDEN KANSSA.		
	Keskeiset menetelmät	TEEMAKAUSTATELU		
	Kustannusarvio ja kustannusten maksaja			
	Toimeksiantaja maksaa opiskelijalle tai ammattikorkeakoululle työn tekemisestä	☐ Kyllä ☐ Ei		
	Opinnäytetyölle on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja	☐ Kyllä ☐ Ei		
	Toimeksiantaja hyödyntää opinnäytetyön tuloksia toiminnassaan	☐ Kyllä ☐ Ei		
Opinnäytetyö valmis _____, 20____				
Tarkempi selvitys opinnäytetyösuunnitelmassa _____, 20____				

Allekirjoitukset	Olemme yhteisesti sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta yllä esitetyllä tavalla	
	Päivämäärä 3 5 20 11	Opiskelijan allekirjoitus Hanna Kivela / HANNA KIVELÄ Hanna Huttunen / HANNA HUTTUNEN
	Päivämäärä 4 5 20 11	Toimeksiantajan allekirjoitus Wuorikäs Käsimies / Anna-Liisa Käsimies
Päivämäärä 3 5 20 11	Ohjaavan opettajan allekirjoitus Pirkko Pietilä / PIIRKKO PIETILÄ	

Sopimusehdot	<p>Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön tavanomaiseen ohjaukseen.</p> <p>Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat julkiset tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Jos opinnäytetyön tekeminen edellyttää salassa pidettävien tietojen tarkastelemista, kirjoitetaan siitä erillinen salassapitosopimus.</p> <p>Oikeudet tuloksiin ja muuhun opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja sovelluksiin Valitaan A, B, C, D tai E ja F tai G.</p> <p>A ☒ Käyttöoikeuden luovutus 1 Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluvat opinnäytetyön tekijälle.</p> <p>Tekijä myöntää tällä sopimuksella Toimeksiantajalle rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään aineistoon. Toimeksiantaja saa valmistaa opinnäytetyöstä kopioita, esittää ja näyttää aineistoa ja levittää opinnäytetyöstä tehtyjä kappaleita. Toimeksiantajalla ei ole oikeutta muuttaa opinnäytetyötä ilman Tekijän lupaa. Muusta käytöstä on sovittava erikseen kirjallisesti.</p> <p>Toimeksiantaja ei voi siirtää tämän sopimuksen mukaista käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Käyttöoikeus on voimassa _____ 20 _____ saakka.</p> <p>B ☐ Käyttöoikeuden luovutus 2 Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluvat opinnäytetyön tekijälle.</p> <p>Kaikki opinnäytetyön valmistamisen yhteydessä syntyvä aineisto on Tekijän omaisuutta. Tekijä luovuttaa Toimeksiantajalle opinnäytetyön tulosten ja muun aineiston käyttöoikeudet sen jälkeen kun työ on valmis ja kun tuotannon toteuttamisessa käytettyjen laitteiden sekä muiden hankintojen kustannukset on maksettu Oamkille.</p> <p>Opinnäytetyön kopiointi- ja muuntelu-oikeudet siirtyvät Toimeksiantajalle ellei toisin sovi. Mahdollisista käyttöoikeuden laajennuksista ja siitä maksettavasta korvauksesta sovietaan sopijapuolten kesken erikseen.</p> <p>Toimeksiantaja ei voi siirtää tämän sopimuksen mukaista käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Käyttöoikeus on voimassa _____ 20 _____ saakka.</p> <p>C ☐ Tekijänoikeudet luovutetaan kokonaan toimeksiantajalle 1 Tekijä luovuttaa Toimeksiantajalle kaikki opinnäytetyöhön ja sen tuloksiin liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet. Toimeksiantajalla on oikeus luovuttaa tämän sopimuksen mukaiset oikeudet edelleen kolmannelle osapuolelle Tekijää kuulematta ja tehdä levittämisen ja yleisön saataville saattamisen kannalta tarpeelliset muutokset.</p> <p>Oikeusensiirtoon sisältyy, mutta ei rajoitu, kaikki oikeudet muuntaa, välittää, esittää julkisesti ja levittää tallennetta, siirtää se toiselle medialle ja valmistaa kopioita (myös otteita) esittämistä, myyntiä, vuokraamista tai muuta levittämistä varten hyödyntämällä sähköistä, analogista- tai digitaalitekniologiaa, cd- ja dvd-formaattia, multimediaa, printtimediaa, tietoverkkoja ja videovuokraus-järjestelmiä ja muita vastaavia teknologisia ratkaisuja jakelutavasta riippumatta.</p> <p>Tekijä vakuuttaa, että hänellä on oikeus luovuttaa kaikki edellä mainitut oikeudet, ja että kysytyt oikeudet eivät Tekijän parhaan tiedon mukaan loukkaa kolmansien osapuolten oikeuksia.</p> <p>Toimeksiantaja luovuttaa Oamkille oikeudet arkistoida opinnäytetyö sekä käyttää sitä opetusmateriaalina, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa.</p> <p>D ☐ Tekijänoikeudet luovutetaan kokonaan toimeksiantajalle 2 Tekijä luovuttaa Toimeksiantajalle kaikki opinnäytetyöhön liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet. Toimeksiantajalla on oikeus luovuttaa tämän sopimuksen mukaiset oikeudet edelleen kolmannelle osapuolelle Tekijää kuulematta ja tehdä levittämisen ja yleisön saataville saattamisen kannalta tarpeelliset muutokset.</p> <p>Tilaja luovuttaa Oamkille oikeudet arkistoida valmis teos sekä käyttää sitä opetusmateriaalina, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa.</p> <p>E ☐ Tekijänoikeuksista sovietaan erikseen Tekijä ja Toimeksiantaja ovat sopineet opinnäytetyön ja sen tulosten tekijänoikeuksista luovuttamisesta seuraavaa:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Korvaukset</p> <p>F ☐ Korvauksena tehdystä työstä sekä tekijänoikeuksien luovuttamisesta Toimeksiantaja maksaa Tekijälle _____ € korvauksen hänen tililleen _____ 20 _____ mennessä. Toimeksiantaja huolehtii lakisääteisistä henkilöstökuluista.</p> <p>G ☒ Tekijä-tuottajalle ei makseta korvauksia tehdystä työstä eikä tekijänoikeuksien luovuttamisesta.</p> <p>Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muita julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyö raportoidaan ammattikorkeakoulujen verkkokirjasto Theseukseen (http://www.theseus.fi) tai Oulun seudun ammattikorkeakoulun Intraan. Osapuolet päättävät raportointitavan opinnäytetyön valmistuttua.</p> <p>Opiskelija, toimeksiantaja ja opinnäytetyön ohjaaja sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotte- luissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.</p> <p>Opinnäytetyön kustannukset Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuviin kustannusten (aineistojen hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opiskelija keskenään. Ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.</p>
---------------------	--

Opinnäytetyölupa
Luottamuksellinen
3.5.2011

1.0/14.9.2009 1 (3)
Anna-Liisa Lämsä /
Anne Tornberg

Lupahakemus opinnäytetyön tekemiseen Ammattiopisto Luovissa

1. Pyydän lupaa <u>Sosionomi amke</u> opintoihini sisältyvän opinnäytetyötutkimuksen/opintoihini sisältyvän kehittämistehtävän toteutukseen Ammattiopisto Luovissa.
2. Opinnäytetyön/kehittämistehtävän aihe: <u>Opiskelijoiden kokemukset vuorovaikutuksesta opettajan, ohjaajan ja muiden opiskelijoiden kanssa</u>
3. Kohderyhmä: <u>Tutkimukseen haastatellaan 5 ammatilliseen peruskoulutukseen valmistuvan koulutuksen opiskelijaa.</u>
4. Aineistonkeruumenetelmä/ kehittämistehtävän toteutustapa: <u>Teemahaastattelemalla opiskelijoita.</u>
5. Aineistonkeruun/ kehittämistehtävän toteutuksen ajankohta: <u>Toukokuussa 2011.</u>
6. Opinnäytetyön tekijä: <u>Hanna Kivela</u> [redacted] <u>Hanna Kivela</u> [redacted]
7. Opinnäytetyön ohjaaja: <u>Pirkko Pietilä</u> <u>Päivi Ranta</u> [redacted]
8. Muuta luvan hakemiseen liittyvää:
9. Paikka ja aika <u>OULU</u> <u>4 / 5 20 11</u>
Allekirjoitus ja nimenselvennys <u>[signature]</u> <u>Hanna Kivela</u> <u>[signature]</u> <u>Hanna Kivela</u>
10. LIITTEET: Tutkimus-/kehittämissuunnitelma (pakollinen liite kaikissa hakemuksissa)

Opinnäytetyöluja
Luottamuksellinen
3.5.2011

1.0/14.9.2009 2 (3)
Anna-Liisa Lämsä /
Anne Tornberg

<p>11. Yksikönjohtajan/toimipistejohtajan/aluejohtajan kannanotto hakemukseen</p> <p>☐ puollan luvan myöntämistä</p> <p>☐ en puolla luvan myöntämistä</p> <p>Perustelut:</p> <p>Paikka ja aika</p> <p style="text-align: center;">___ / ___ 20 ___</p>
<p>Allekirjoitus ja nimenselvennys</p>
<p>12. Päätös</p> <p>Lupa opinnäytetyön tekemiseen</p> <p>☒ myönnetään</p> <p>☐ ei myönnetä</p> <p>☐ lupahakemusta täydennettävä ennen päätöksentekoa</p>
<p>13. Opinnäytetyön työelämäohjaaja:</p>
<p>14. Muuta huomioitavaa:</p>
<p>15. Paikka ja aika</p> <p style="text-align: center;">4.15.2011</p> <p style="text-align: center;"><i>Anna-Liisa Lämsä</i></p>
<p>Päätöksentekijän allekirjoitus, nimenselvennys ja asema</p>
<p>Opinnäytetyöntekijän tulee toimittaa työn valmistuttua valmis työ tai raportti osoitteeseen</p> <p>Ammattiopisto Luovi Tutkimuspäällikkö Anna-Liisa Lämsä PL 389 90101 OULU</p> <p>Mikäli työ voidaan julkaista pdf-versiona Luovin intranetissä, työn toimitus sähköisenä sähköpostiosoitteeseen anna-liisa.lamsa@luovi.fi</p>